Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 12 март
ШАНБА
№ 58 (4.254).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 10 март куни бўлиб ўтган мажлисида мамлакатда ўрмон хўжалигини ва ўрмон саноатини бошқаришни такомиллаштириш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Муҳокама чоғида шу нарса қайд этиб ўтилдики, мазкур тармоқларни бошқариш системаси ўрмон хўжалигидаги ва ўрмон саноатидаги ишларнинг аҳволига, мамлакатнинг ўрмон бойликларига нисбатан чинакам омилкорлик билан муносабатда бўлишни шакллантиришга салбий таъсир қила бошлади.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қабул қилинган қарорида ўрмон бойликларини сақлаш ва кўпайтириш, улардан тежаб-тергаб фойдаланиш, халқ хўжалиги ва аҳолининг хилма-хил ўрмон маҳсулотларига бўлган талаб-эҳтиёжларини қондириш, социал ривожланиш масалаларини жадал ҳал этиш партия, совет ва хўжалик органларининг, ўрмон хўжалиги ҳамда ўрмон саноати бирлашмалари ва корхоналари меҳнат коллективларининг энг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисоблаш зарурлиги эътироф этилди.

Шу нарса белгилаб қўйилдики, доимий ишловчи комплекс ўрмон корхоналари (бирлашмалари) ўрмон хўжалигида ва ўрмон саноатида асосий бўғин бўлиб қолиши керак. Мамлакат ягона давлат ўрмон фонди устидан контроллик вазифалари билан шу фонддан омилкорлик билан фойдаланиш вазифаларини аниқ-равшан ажратиш кўзда тутилмоқда. Шу мақсадда мавжуд бошқарув органлари негизида СССР иттифоқ-республика Ўрмон давлат комитети ва СССР иттифоқ-республика Ўрмон саноати министрлигини ташкил этиш мўлжаллаб қўйилди.

Иттифоқдош республикалар территорияларидаги ўрмонларни қўриқлаш, муҳофаза қилиш ва қайта тиклаш, ўрмон хўжалигини ривожлантиришни планлаштириш масалаларини ҳал этишни шу республикаларнинг ихтиёрига бериш назарда тутилади.

Мажлисда 1988—1990 йилларда ва 2005 йилгача бўлган даврда Мурманск областини иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштириш борасида СССР Министрлар Совети КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг Мурманск областига қилган сафари якунларини эътиборга олиб ишлаб чиққан чора-тадбирлар тўғрисидаги қарори лойиҳаси кўриб чиқилди.

Кола ярим оролининг ишлаб чиқариш потенциалини кўпайтириш ва ундан фойдаланишни яхшилаш, унинг умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган ноёб табиий хом-ашё ресурсларини комплекс ўзлаштиришга давлат нуқтаи назаридан ёндашишни таъминлаш юзасидан кенг миқёсли комплекс тадбирларни амалга ошириш зарур, деб топилди.

Мурманск областида анча қулай турмуш шароитларини вужудга келтириш мақсадида социал соҳа устун даражада ривожлантирилади. Шу беш йилликнинг қолган йилларидаёқ ва ўн учинчи беш йилликда уй-жой ҳамда социал-маданий қурилишни анча кенгайтириш кўзда тутилади. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни, бошқа истеъмол моллари, бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, уларга бўлган талаб-эҳтиёжни шу жойнинг ўзида ишлаб чиқариш ҳисобига мумкин қадар кўпроқ қондириш вазифаси қўйилди. Министрликлар, идораларга ва область корхоналарига Кола ярим оролидаги экологик вазиятни қатъиян соғломлаштириш чора-тадбирларини амалга ошириш вазифаси топширилди.

Сиёсий бюро ёш мутахассисларни тақсимлаш чоғида бошқа жойга ишга юборганда уларни турар-жой билан имтиёзли равишда таъминлаш тўғрисидаги қонуннинг моддаларини бузиш сабабли улардан тушган шикоятлар тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Олий, ўрта ва махсус ўқув юртларини битириб чиққан кишиларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларига қатъий риоя этишга, уларнинг жамиятимиз турмуши барча соҳаларини тубдан янгилаш ва қайта қуришга доир вазифаларни бажаришда фаол ва ижодий қатнашишлари учун шарт-шароитларни яратишга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш зарур, деб топилди.

Социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари секретарларининг халқаро масалаларга бағишланган кенгаши натижалари кўриб чиқилди ҳамда КПСС делегациясининг иши маъқулланди. Гаванадаги учрашув қардош партияларнинг халқаро фаолият соҳасидаги, улар қурол-яроғларни чеклаш, қуролсизланиш ва тараққиёт учун, халқаро ва маҳаллий хавфсизликни мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашдаги ҳамкорлигини чуқурлаштириш йўлида сезиларли қадам бўлиб қолди. Кенгашда эришилган аҳдномаларни рўёбга чиқаришга оид топшириқлар берилди.

Сиёсий бюро кенгаш ишида қатнашган А. Ф. Добрынин ва В. А. Медведевнинг Гаванада Фидель Кастро билан, Кубанинг бошқа раҳбарлари билан бўлиб ўтган учрашув ва суҳбатларининг якунларини кўриб чиқиб маъқуллади.

М. С. Горбачевнинг Австрия Коммунистик партияси раиси Ф. Мури билан ўтказган суҳбати якунлари маъқулланди. Учрашув дунёдаги ҳозирги аҳволга қарашларнинг муштараклигини, хавфсизлик ва халқаро ҳамкорлик учун курашиш зарурлигини тасдиқлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида партиямиз билан давлатимизнинг ички ҳамда ташқи сиёсатига доир бошқа баъзи масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Ферма маҳсулдорлиги озуқа даласидан бошланади. Буни Оқолтин районидаги «СССР 60 йиллиги» совхози деҳқонлари яхши билишади. Шунинг учун хўжаликда ем-хашак экинларини ўз вақтида экиб олиш асосий эътиборда бўлаяпти. Шу кунларда илғор механизатор, комсомол аъзоси Бахтиёр Сулаймонов бу муҳим агротехника юмушида ибрат кўрсатаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Моҳир механизатор Б. Сулаймонов. 2. Хашаки лавлаги экиш пайти.

Г. ЁҚУБОВ фотолари.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг навбатдаги мажлиси бўлди. Республикада миллатлараро муносабатларнинг аҳволи ва интернационал тарбияни кучайтириш масалалари кўриб чиқилди.

Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда Совет ҳокимияти йилларида амалга оширилган туб социал-иқтисодий ва маданий ўзгартишлар натижасида, КПСС ленинча миллий сиёсати туфайли республикада 100 дан ортиқ миллат ва элатларнинг вакиллари ягона оила бўлиб аҳиллик билан яшаётганликлари, улар ўртасида тенг ҳуқуқлилик, манфаатларнинг муштараклиги, ҳамкорлик ва қардошларча ўзаро ёрдамга асосланган муносабатлар таркиб топганлиги таъкидлаб ўтилди.

Шу билан бирга республикада салбий ҳодисаларга қарши авж олдирилган кураш ва қайта қуриш аҳолини интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашда катта камчиликлар борлигини кўрсатди. Бу соҳадаги ишлар системасиз олиб борилмоқда, унда дабдабабозлик, расмиятчилик устун бўлмоқда, салбий жиҳатлар тилга олинмаяпти, ўткир масалалар четлаб ўтилмоқда. Иқтисодий, маданий ва маънавий соҳаларда миллатчилик ва маҳаллийчилик кўринишларига тегишли зарба берилмаяпти.

Экономикани ривожлантиришда йўл қўйилган ўпирилишлар ва номутаносибликлар оқибати, социал соҳадаги қолоқлик секинлик билан бартараф этилмоқда. Аҳолининг социал структурасини, аввало индустриал ишчилар синфи миллий кадрлари сонини ўстириш ҳисобига такомиллаштириш юзасидан аниқ мақсадни кўзловчи ишлар олиб борилмаяпти. Меҳнатга лаёқатли аҳолининг иш билан банд бўлмаган қисмини ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этиш проблемаси ўткир бўлиб турибди, миграция жараёнлари секинлик билан ривожланмоқда.

Интернационал ва ватанпарварлик тарбияси назарияси ва практикаси, ҳозирги шароитда миллатлар ва миллий муносабатлар ленинча назариясини амалга ошириш масалалари илмий муассасалар фаолиятида чуқур ишлаб чиқилмаяпти, оммавий ахборот воситаларида, оғзаки ва кўргазмали агитацияда суст ёритилмоқда. Тадқиқот ва пропаганда ишларида шарқ меҳнаткашларининг социал ва миллий озодлик кураши, Туркистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун Россия пролетариати билан биргаликда олиб борган кураши, социализм қурилишида, республика социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга оид ҳозирги тадбирларни амалга оширишда халқлар дўстлигининг ҳал қилувчи аҳамияти етарли даражада очиб берилмаяпти.

Атеистик тарбияда, интернационализмнинг ғоявий-маънавий асослари шаклланишига жиддий тўсқинлик қилаётган диний хурофотларга қарши курашда бурилишга эришилгани йўқ. Диний-патриархал урф-одатларни миллий анъаналар ва ўзига хос маҳаллий хусусиятлар деб кўрсатишга уриниш давом этмоқда.

Экстремистик кайфиятларга ва жамиятга қарши ҳодисаларга дуч келинаётган бир қанча бошқа миллатлар вакиллари орасидаги тарбиявий ишларда нуқсонларга йўл қўйилмоқда.

Республикадаги экология проблемаси теварагидаги кўтарилган сафсатабозлик тўлқини жиддий ташвиш туғдирмоқда. Аҳолининг саломатлиги, атроф муҳитини, тарих ва маданият обидаларини муҳофаза қилиш билан боғлиқ бўлган, вазминлик ва билимдонлик билан таҳлил этиб, пухта ўйлаб қарорлар қабул қилишни талаб қиладиган чинакам мураккаб ва кенг кўламли масалаларни айрим шахслар соддалаштириб ва масъулиятсизлик, васваса билан, очиқдан-очиқ маҳаллийчилик ва миллатчилик қарашларини авж олдириб талқин этмоқдалар. Республикадаги демографик вазият проблемаси теварагида турли ёлғон уйдирмалар ва зарарли миш-мишлар тарқатилмоқда.

Бундай фактларга партия ва хўжалик активлари, олимлар, ижодкор зиёлиларнинг бир қисми тегишлича ошкора зарба бермаётирлар. Уларнинг баъзилари жим турибди, иккиюзламачилик позицияларига ўтиб олишмоқда, сиёсий принципсизлик қилишмоқда.

Совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм туйғуларини тарбиялаш ишидаги мавжуд нуқсонлар шовинизм ва миллатчилик кўринишларини, бир миллатга мансуб кишиларнинг бошқа миллатлар вакилларига менсимай муносабатда бўлишини вужудга келтириши уқтириб ўтилди. Булар туб аҳоли ўртасида миграция жараёнлари турғунлигига, патриархал қарашларнинг сақланиб қолишига олиб келади, Ўзбекистондаги маънавий-психологик ва ғоявий-сиёсий вазиятга салбий таъсир кўрсатади, қайта қуриш ва янгиланиш жараёнларига тўсқинлик қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль пленуми йўл-йўриқлари, партия Марказий Комитети қарорлари асосида аҳолини интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишини қатъиян активлаштириш ва кучайтириш, бу ишни такомиллаштириш юзасидан амалий чоралар кўриш вазифасини юклади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ушбу масала юзасидан белгилаган тадбирлари тасдиқланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси СССР Халқ контроли комитетининг «Ўзбекистон ССР умумтаълим мактаблари ва ҳунар-техника билим юртларида ўқувчилар овқатланишини ташкил этишдаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги хатини муҳокама қилди.

Маориф министри О. С. Аббосова, ҳунар-техника таълими давлат комитетининг раиси Р. Ҳ. Жўраев, савдо министрининг биринчи ўринбосари К. Н. Комилова, Ўзбекбирлашув раиси А. Маҳмудов, Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети раисининг ўринбосари Т. Набиевларнинг фаолиятсизлиги натижасида миллион нафардан ортиқ мактаб ўқувчиси ёки деярли ҳар икки ўқувчидан бири ўқиш жойида иссиқ овқат билан таъминланмаётганлиги кўрсатиб ўтилди. Мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари ошхоналарида 440 минг ўрин етишмайди, ҳар икки ўқув юртидан бирида овқатланиш вақтинча мослаштирилган хоналарда, спорт заллари ва мажлис залларида, коридорларда ташкил этилган. 530 дан ортиқ ўқув юртида ошхона умуман йўқ.

Умумий овқатланиш корхоналарини савдо-технология ва совутиш ускуналари билан жиҳозлашда, уларни иссиқ ва совуқ сув билан таъминлашда, канализацияга улашда катта камчиликлар аниқланди. Озиқ-овқат маҳсулотлари, хусусан гўшт-сут маҳсулотлари фондларини ўқув юртларига тақсимлашда, ана шу мақсадлар учун ажратилган маблағларни сарфлашда белгиланган тартиб қўпол равишда бузилмоқда.

Ўқув юртлари маъмуриятининг контрол қилмаслиги ва бевосита йўл қўйиб бериши оқибатида ўқувчиларни алдаш, тарозидан уриб қолиш, овқатланиш нормаларини бузиш, болаларга мўлжалланган озиқ-овқат маҳсулотларини ўғирлаш фактлари, бошқа суиистеъмоллар ва мансаб жиноятлари кўплаб содир бўлмоқда.

Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси область, шаҳар, район партия комитетлари, Маориф министрлиги, Ҳунар-техника таълими давлат комитети, Савдо министрлиги, Агросаноат давлат комитети, Ўзбекбирлашув зиммасига мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг овқатланишини ташкил этишдаги жиддий камчиликларни тугатиш юзасидан узил-кесил чораларни кўриш вазифаси юкланди.

Ўзбекистон ССР маориф министри О. С. Аббосова, ҳунар-техника таълими давлат комитети раиси Р. Ҳ. Жўраев, Агросаноат давлат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков, соғлиқни сақлаш министри С. М. Баҳромов ва бошқа раҳбарлар болалар боғчалари, яслилари, мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларида болаларнинг овқатланишини ташкил этишда уч ой ичида тартиб ўрнатиш учун улар шахсан жавобгар деб огоҳлантирилдилар.

Бюро ўқувчиларнинг овқатланишини ташкил этишда хато ва нуқсонларга йўл қўйганлиги учун республика Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув, Маориф министрлиги, Ҳунар-техника таълими давлат комитети раҳбар ходимларини, бир қанча мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларининг директорларини қаттиқ пратиявий жавобгарликка тортди.

Ўқувчиларнинг овқатланишини таъминлашда контролсизликка ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари ўғирланишига йўл қўйганлиги учун Когон умумий овқатланиш комбинатининг директори Л. С. Коробкина КПСС сафидан чиқарилди, ўқувчиларга иссиқ овқатни ташкил этишдаги жиддий камчиликлари, болалар учун овқатга ажратилган озиқ-овқат маҳсулотлари сарфланишини контрол қилмаганлиги, уларни ўғирлашга йўл қўйиб берганлиги учун Тошкент шаҳридаги 13-ўрта ҳунар-техника билим юртининг собиқ директори В. И. Мунтянов ҳам КПСС сафидан чиқарилди.

Область партия комитетларига ўқувчилар овқатланишини ташкил этиш ишидаги жиддий камчиликлар ва суиистеъмолларга йўл қўйишда айбдор бўлган барча кишиларнинг партиявий жавобгарлиги ва ўзлари эгаллаб турган лавозимга муносиблиги ёки муносиб эмаслигини кўриб чиқиш трпширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети 1988—1990 йилларда республикадаги мактабгача тарбия болалар муассасаларида, умумтаълим мактабларида ва ҳунар-техника билим юртларида умумий овқатланишни ташкил этиш ва янада ривожлантиришга оид программани ишлаб чиқишни тугаллаётганлиги маълумот учун қабул қилинди.

Марказий Комитет бюроси область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига мактабгача тарбия болалар муассасаларида ва ўқув юртларида умумий овқатланишнинг аҳволи учун планлаштириш, таъминот, савдо, халқ маорифи ва ҳунар-техника таълими, соғлиқни сақлаш органларига, хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанликни ошириш вазифасини юклади. Шу муносабат билан партия ва ҳукумат қабул қилган қарорлар сўзсиз бажарилиши таъминлансин, энг яхши озиқ-овқат маҳсулотлари, ускуналар, асбоблар болаларга ўз вақтида ва етарли миқдорда юборилишига эришилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлисида КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь пленумининг йўл-йўриқларига мувофиқ озиқ-овқат масаласини ҳал этишни жадаллаштириш масалалари кўриб чиқилди.

Марказий Комитетнинг ишчи комиссияси Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, Халқ контроли комитети, Госплан, Агросаноат давлат комитети, область партия комитетлари ва область ижроия комитетлари билан биргаликда бу муҳим проблемани ҳал этишни жадаллаштиришга қаратилган сира кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирларга оид таклифлар ишлаб чиққанлиги таъкидлаб ўтилди.

Иқтисодий механизмни такомиллаштириш ҳамда колхозлар ва совхозларнинг молиявий аҳволини соғломлаштиришга, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини, коллектив боғдорчилик ва полизчиликни, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг ёрдамчи қишлоқ хўжаликларини ривожлантириш учун қулай шарт-шароит яратишга, шунингдек қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш базаларини ривожлантириш ҳамда уларни техника билан қайта жиҳозлаш масалаларига асосий эътибор қаратилди.

Шу мақсадда бир қатор амалий чоралар таклиф этилди. Жумладан, колхозлар ва совхозларнинг барча ишлаб чиқариш бўлинмаларини меҳнатни ташкил этишнинг пудрат формаларига ўтказиш кўзда тутилди. Бу эса 1988 йилда ялпи қишлоқ хўжалик маҳсулоти ва ижтимоий секторда меҳнат унумдорлигини 1987 йилга нисбатан 16 процентдан зиёдроқ кўпайтиришни таъминлайди, иқтисодий жиҳатдан зарар келтирувчи ва рентабеллик даражаси паст бўлган хўжаликларга ижобий таъсир ўтказади.

Гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини мустаҳкамлаш учун 1988 йилда аҳолига 10,7 минг бош бузоқ, 19,9 мингта чўчқа боласи, 102 мингта қўзи ва 4,5 миллионта жўжа сотиш белгилаб қўйилди. Корхоналар ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларида 1990 йилгача гўшт етиштиришни (тирик вазнда) 11 минг тоннага, сут етиштиришни 14 минг тоннага, тухум етиштиришни 10 миллион донага етказиш кўзда тутилди. Бошқа бир қатор таклифлар ҳам киритилди.

Марказий Комитети бюроси мазкур таклифларни маъқуллаб, Марказий Комитет аъзолари, мутахассислар, партия ва совет ходимларидан белгиланган чора-тадбирларнинг амалга оширилиши устидан контрол қилувчи ишчи группаси тузди.

Баъзи бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди ва улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

БАҲОР ДАЛА КЕЗМОҚДА

Пудрат асосида ишлаган Акбарали Маматов бошлиқ бригада деҳқонлари ўтган йили 160 гектар бедазордан олти марта ҳосил ўриб олиб, «Оҳангарон» совхозида энг юқори кўрсаткичга эришди. Ҳар ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 298 сўмга тўғри келди. Улар жорий йилда янги марраларни кўзлаб синалган ана шу усулда янада ғайрат кўрсатмоқдалар. Зеро, баҳор дала кезиб, одамларни эзгу ишларга чорламоқда.

Бригаданинг уч нафар аъзоси бор. Ҳаким Худойқулов — механизатор, Ирсали Деҳқонов — ёрдамчи ишчи, Тўйчи Фармонов — сувчи. Акбаралининг ўзи эса ҳам бригадир, ҳам механизатор, ҳам ишчи.

— 20 гектар майдонга эртаги карам кўчати экдик, — деди бригада саркори. — Бу юмушга уч кун кифоя қилди.

Холхўжа Холтўраев ва Қўчқор Турғунов бошлиқ пудратчи бригадаларда ҳам карам экиш тугалланди. Айни кунларда бу коллективлар парваришни қизғин бошлаб юбордилар.

М. ҚАЮМОВ.
Оҳангарон райони.

БИР ОТАРДАН—ИККИ ОТАР

Жалолқудуқ районидаги Димитров номли колхоз чўпони Абдумутал Жўраев ҳар юз бош совлиқдан юзтадан қўзи олди. Бу топшириқда кўзда тутилганидан иккита қўзи кўп демакдир. Лекин тажрибали мутахассис эришилган муваффақият билан чекланиб қолмаяпти. У ҳар юз бош совлиқдан 115 тадан қўзи олиш мажбуриятини қабул қилди.

— Абдумуталдан сўнг,— деб ҳикоя қилади ферма мудири Абдусалом Отажонов, — Зулунбой Хўжамбердиев, Каримжон Мусаев ва бошқалар қўзилатиш кампаниясини муваффақиятли ўтказдилар. Натижада колхоз ўз отарларини икки баравар кўпайтириш имкониятига эга бўлди.

(ЎзТАГ).
Андижон области.

ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИНИ ИДЕОЛОГИК ЖИҲАТДАН ТАЪМИНЛАЙЛИК

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель пленуми ва партия XXVII съездидан кейин мамлакатимизда авж олиб кетган социалистик жамиятни революцион янгилаш экономика ва маданият тараққиётининг ҳамма жабҳаларини, жумладан халқ маорифини ҳам қамраб олди. КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль пленуми қарорлари партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари олдига совет кишиларининг маънавий бой қиёфасини шакллантириш юзасидан янги масъулиятли вазифалар қўйди, қайта қуришнинг янги босқичини идеологик жиҳатдан таъминлаш ишида фаол ҳаракатларга даъват этмоқда.

Республикада 11 март куни ўтказилган ягона сиёсий кунда шу ҳақда гапирилди. Мазкур сиёсий кун область партия комитетлари белгилаган тематика асосида ўтди. Муҳокама қилинган мавзуларнинг кўп қисми КПСС Марказий Комитети февраль пленуми қарорларини амалда рўёбга чиқариш билан боғлиқ эди. Саноат корхоналари, қурилишлар, колхоз ва совхозлар, илмий муассасалар ва ўқув юртлари меҳнаткашлари ҳузурида, аҳолининг истиқомат жойларида сўзга чиққан докладчилар М. С. Горбачевнинг «Революцион қайта қуришга — янгиланиш идеологияси» мавзуидаги нутқида баён этилган ҳамда ўрта ва олий мактабни қайта қуришга бағишланган пленумдаги докладда баён этилган асосий қоида ва хулосаларни тушунтириб бердилар.

Қайта қуриш одамларнинг ҳаётий манфаатларига тобора теранроқ сингиб бораётганлиги таъкидланди. Мактаб, халқ маорифи ва ёшларни тарбиялашга тааллуқли барча масалалар янгиланиш жараёни билан бевосита боғлангандир. Ривожланишнинг сифат жиҳатдан янги босқичига қадам қўяётган совет жамиятига билимли, социализм ишига садоқатли, янгича яшаш ва меҳнат қилишга қодир бўлган кишилар зарур.

Партия ва мамлакат тараққиёти тарихини диққат билан ўрганиш кераклигига эътибор қаратилди. Бу олға томон қилаётган ҳаракатимизга тўғаноқ бўлиши мумкин бўлган барча эски нарсалардан воз кечишга имкон беради. Совет жамиятини бундан буён ҳам демократиялаштириш, иқтисодий ислоҳотни собитқадамлик билан амалга ошириш белгиланган мақсадларга эришишда ҳал қилувчи восита бўлиши таъкидланди. Бунинг учун раҳбарликнинг буйруқ методларидан воз кечиш, хўжалик ҳисобини кенг жорий этиш, замонавий илм-фан ва техника ютуқларидан фойдаланиш, ҳамма ишда жамоатчилик ташаббусига таяниш керак. Иқтисодий муаммолар ҳал этилаётганида одамларнинг кундалик эҳтиёжлари ва талабларини унутиб бўлмайди. Ҳамма ерда қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга коллективларни сафарбар этиш юзасидан идеологик ишларни кучайтириш, бюрократлар ва бракчилар, дангасалар ва ичкиликбозларга қарши қатъий курашни сусайтирмаслик зарур.

Меҳнат коллективларидаги учрашувларда мактаб ислоҳоти, олий мактабни қайта қуриш, уй-жой ва Озиқ-овқат программасини бажаришнинг конкрет йўллари кўриб чиқилди. Халқ хўжалиги барча тармоқлари меҳнаткашларини Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага жалб этишга оид масалалар муҳокама қилинди Докладчилар берилган саволларга жавоб қайтардилар.

Ягона сиёсий кунда меҳнат коллективлари ҳузурида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолари ва аъзоликка кандидатлар, Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг аъзолари, область, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари, сайлаб қўйиладиган бошқа органларнинг аъзолари, республикадаги совет ва жамоат ташкилотларининг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари сўзга чиқдилар.

Ягона сиёсий кунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан

ПОКЛАНИШ

Бундан қарийб бир йил муқаддам КПСС Марказий Комитети «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида» қарор қабул қилган эди. Мазкур қарор қандай бажарилаётгани тўғрисида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Т. А. Алимов ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда гапириб берди:

— КПСС Марказий Комитетининг комплекс тусдаги бу қарори жами ишимизни тубдан ўзгартиришга, қайта қуришда туб бурилиш бўлишини таъминлашга қаратилгандир. Очиғини айтадиган бўлсак, қайта қуриш шу қарорга қадар имиллаб амалга оширилаётган эди, — деди Темур Аъзамович. — Қарорда ишдаги жиддий камчиликларимиз кўрсатиб берилди, унда кўпгина ярамас ҳодисаларнинг келиб чиқиш сабаблари ойдинлаштирилди. Партия сафларига ёт унсурлар кириб олиб, уни ифлослантириб қўйганлиги, партия ташкилотлари принципиаллик ва жанговарликдан маҳрум бўлиб қолганлиги оқибатида ана шу ярамас воқеалар юзага келди ва шулар сабабли ҳозир ҳам бундай иллатлар содир бўлиб турибди.

Партиямиз учун партия сафларининг ўсиши ҳеч қачон асосий мақсад бўлган эмас. Шунинг учун ҳам ўтмиш хатоларидан сабоқ чиқариб олиб, биз партия сафларининг ўсишини икки баравар камайтирдик. КПСС га кирувчилар олдига каттароқ талаблар қўйилмоқда. Ҳамма жойда партияга танлаб олишнинг икки йиллик системасини жорий этдик. Эндиликда ўз ҳаётини партия билан боғлаш истагини билдирган ҳар бир одамни бошланғич партия ташкилоти олдиндан ўрганиб боради, бунда меҳнат коллективининг фикри албатта эътиборга олинади. Айни вақтда партия ташкилотлари ўз сафларини тозалашга ҳам киришдилар.

Қўлида партия билети бўлган ҳар бир кишини ва бундай билет қандай одамга топширилаётганини синчиклаб ўрганишдек вазифа зиммамизга юкланган эди.

КПСС Марказий Комитетининг қарори апрель ойининг сарин шабадаси ғафлат уйқусидан уйғотган ҳаётнинг теран жараёнларини диққат билан ўрганишни, муаммоларни ҳал этишнинг кечаги усулларидан, сийқаси чиққан қарорлардан воз кечишни талаб этди.

Владимир Ильич Ленин партия сафларининг поклиги ҳақида қайғуриб, 1922 йилда бундай деб ёзган эди... «Партияни пролетар сиёсатини томомила англаб амалга ошира оладиган коммунист бўлмаган аъзолардан халос қилишни енгиллаштириш учун яна баъзи чораларни ишлаб чиқиш керак».

Областда ана шундай тадбирлардан бири сифатида коммунистларни аттестациядан ўтказа бошладик. Бу тадбирни партияни тозалаш билан сира-сира қиёслаш мумкин эмас. Бу тозалаш эмас, балки қайта қуриш шароитда ҳар бир коммунистнинг, бутун партия ташкилотининг авангардлик ролини ошириш йўлларидан биридир. Иккинчи жиҳатдан эса, бу партия сафларини номуносиб унсурлардан қатъиян тозалашдир, бу эса КПСС Устави талабларига, унинг коммунистнинг бурчлари тўғрисидаги иккинчи параграфига ва масъулияти ҳақидаги тўққизинчи параграфига тўла жавоб беради. Ветеранларнинг хотирлашича, ўтган йилларда бўлган тозалаш чоғида коммунистнинг тақдирини асосан уч киши ҳал этар эди. Ҳозир эса сўнгги сўзни хатто аттестация комиссияси ҳам эмас, балки коммунистни аттестациядан ўтказиш ёки ўтказмасликни ҳал этадиган партия ташкилоти айтади.

Аттестация шартларига кўра, аттестациядан ўта олмаган коммунист партия сафидан чиқарилади, ундан шартли тарзда ўтган КПСС аъзоси эса бир йилдан кейин яна аттестация қилиниш билан партиявий тартибда жазоланади.

Аттестация ҳар бир коммунистга ўзини ва партиядош ўртоғини яна бир карра текшириб кўришга, жўн бўлмаган ҳозирги вазиятда ўз ўрнини белгилаб олишга, партия билан халқ олдидаги шахсий жавобгарлик мезонини англаб олишга имкон беради. Бу баландпарвоз гап эмас. Эндиликда биз ўтмишдаги «ғалаба»ларга ва унга ўзимиз қўшган шахсий ҳиссага бошқачароқ мезонлар билан баҳо бермоқдамиз. Ҳозир кимлар биз билан бирга-ю, кимлар бизга қарши эканини, кимлар умуман қайта қуришдан четда турганини, кимлар эски муносабатлар юкини орқага тортаётганини ва кимлар яшириниб олиб, орқаваротдан зарба бериш учун қулай фурсатни кутиб турганини аниқ белгилаб олишга ҳаракат қилмоқдамиз. Бу ўринда оддийгина даъватлар билан иш битмайди.

Агар илгари ўғрилар ва порахўрларни асосан маъмурий органлар фош этиб, омма эса, рўй-рост айтадиган бўлсак, жим турган бўлса, эндиликда одамларнинг кўзи очилди, улар ҳаракатга келиб қолишди.

Тошкент область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида бюро қайта қуришга раҳбарлик тўғрисида ҳисобот берди. Ана шу пленумда коммунистлар Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида КПСС Уставига коммунистларнинг аттестациядан ўтишини шарт қилиб қўядиган янги банд киритиш тўғрисида таклиф айтдилар. Партиявий ишнинг бу янги формаси ҳозирча фақат Тошкент областида ўтказилмоқда.

Ростини айтадиган бўлсак, аттестация одамларнинг феъл-атворини шу қадар тез ўзгартириши мумкинлигини ўзимиз ҳам кутмаган эдик. Аттестация кишиларнинг гражданлик позициясига, коллективлардаги маънавий муҳитни соғломлаштиришга хайрли таъсир ўтказмоқда. Бу борада Янгийўлдаги ун заводи ибрат кўрсатди. Шаҳар партия комитети шу коллективда содир бўлган мураккаб вазиятни ҳисобга олиб, бу ерда аттестация ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. Корхона план топшириқларини ва маҳсулот етказиб бериш шартномаларини бажармай келар, маҳсулот сифати пасайиб кетган эди. Коллективда кўпчилик ишга бефарқ бўлиб қолди, ўз кучларига ишонмай қўйди. Аттестация туфайли аҳвол ўзгарди. Шу тадбирни ўтказиш чоғида КПССнинг тўрт аъзоси, жумладан завод директори А. Ҳайруллаев ва партия бюросининг секретари Ф. Раҳматуллаев аттестациядан шартли тарзда ўтказилди. Икковига виговор эълон қилинди, уларнинг раҳбарлик лавозимларда ишлашлари мақсадга мувофиқ эмас, деб топилди. Раҳбарлар билан бир қаторда оддий коммунистларга нисбатан ҳам талабчанликнинг ортиши бутун коллектив кайфиятида туб бурилишга олиб келди. Ярим йил ичида корхона қолоқликка барҳам бериб, йиллик планни муваффақиятли бажарди, фойда кўриб ишлай бошлади.

Бошқа бир мисолни ҳам айтиб ўтайлик. Кейинги уч йил мобайнида Ўзбекистон металлургия заводининг мартен цехи планни муттасил бажармай келди. Коллективда партиявий иш сусайиб кетган, технология интизоми бўшашган эди, прогулларга йўл қўйиб берилarди, медицина ҳушёрхонасига тушган одамлар орасида коммунистлар ҳам бор эди. Бу коллективни соғломлаштириш учун комбинат партия комитети у ерда коммунистларни аттестациядан ўтказди. Ишда хатоларга йўл қўяётган, дуруст ишламаётган кишилар биринчи галда аттестация комиссиясига келдилар. Аттестация комиссиясида суҳбатдан ўтган 20 кишининг беш нафари аттестациядан шартли тарзда ўтказилиб, партиявий тартибда жазо олди, уч киши, жумладан партия группа ташкилотчиси ҳам партиядан ўчирилди. Бу қандай натижа берди. Цех партия ташкилоти мустаҳкамланди, ишнинг кўзини билиб, меҳнат қила бошлади, коллективда маънавий-психологик вазият ўзгарди. Натижада цех коллективи қолоқликка чек қўйиб, йиллик планни муддатидан илгари бажарди.

Областда энг йирик бўлган Тошкент теплица комбинатида аттестация ўтказилиши ишга ёрдам берди. Бу корхона кўп вақтдан бери республика пойтахтига сабзавот етказиб бериш планини барбод этиб келаётган эди, нотўғри техникавий раҳбарлик, интизомнинг бузилиши, ғийбатлар коллективнинг жонига теккан эди. Район партия комитети ишни ўнглаб олиш учун даставвал партбюро аъзоларини, раҳбар коммунистларни аттестациядан ўтказди. Натижада партбюронинг 8 аъзосидан бештаси, жумладан директор ҳам аттестациядан шартли тарзда ўтказилди, бюро аъзоларидан бири аттестациядан ўта олмади. Корхона раҳбарлари ўзгартирилди. Ҳозир комбинатда ишлар бошқача бормоқда.

Биз аттестация ўтказишга шошилаётганимиз йўқ. Бу тадбир қарийб бир йилдан бери давом этиб келаётган бўлса ҳам, ҳар тўрт бошланғич партия ташкилотидан учтасида ўтказилаяпти. Суҳбатдан ўтган коммунистлар жами партия аъзоларининг фақат 10 процентини ташкил этди. Аттестация комиссиялари ўрганиб чиққан 18 минг КПСС аъзосининг ҳар еттитадан биттаси аттестациядан шартли равишда ўтди, 650 киши аттестациядан ўта олмади.

Яқинда биз илмий-амалий конференция ўтказиб, партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш ишларини такомиллаштирш масалаларини ўрганиб чиқдик. Бу анжуманда партия ходимлари, партия ташкилотларининг секретарлари билан бир вақтда москвалик ва тошкентлик олимлар ҳам сўзга чиқдилар. Таҳрир ҳайъати конференция иштирокчилари айтган таклифларни ҳисобга олди ва орттирилган тажрибани назарда тутиб, аттестация комиссиялари учун тавсияларга ўзгартишлар киритди.

Ошкоралик бўлмас экан, қандай лавозимда ишлаётганидан қатъий назар, ҳар бир коммунистнинг фаолиятига принципиал баҳо берилмас экан, аттестациядан мутлақо фойда йўқ, деб таъкидлашди конференция иштирокчилари. Бунинг учун гражданлик жасорати, партиявий мардлик зарур. Ахир ўтмишда бизда мансабга сажда қилиш авж олиб кетган эди. Бу эса ришвахўрлик, маҳаллийчилик, порахўрлик ва бошқа салбий иллатларга замин ҳозирлайди. Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади, деган гап бор, ҳозир ҳам айрим раҳбарлар ўз атрофларига ношуд «мурид»ларини йиғиб олиб, улардан ўзларининг сохта обрўларини «кўтар-кўтар» қилишда ва раҳбарнинг фикридан бошқачароқ фикр айтиши мумкин бўлган кишилардан ўч олишда фойдаланишмоқда. Булар қайта қуришнинг биринчи душманларидир. Ўз лавозимидан маҳрум бўлиб қолишдан чўчиб, бундай кишилар барча янгиликларга жон-жаҳдлари билан қарши чиқмоқдалар. Коммунистлар аттестацияси пайтида бундай кишиларнинг ҳоли танг бўлмоқда.

Шуни дангал айтиш керакки, ҳамма ерда ҳам коммунистлар аттестацияси принципиаллик билан бугунги куннинг юксак талаблари даражасида ўтаётгани йўқ. Шундай ҳоллар ҳам содир бўлмоқдаки, худди ўша лаганбардорлар, худди ўша «мурид»лар аттестация комиссияларига кириб қолмоқда. Оқибатда ишни барбод бераётган раҳбарлар шаънига принципиал сўз айтиш ва қатъий хулосалар чиқариш ўрнига ҳамду сано янграмоқда. Бундай масхарабозликни кўриб турган коммунистлар ва бутун коллективнинг эса ҳафсаласи пир бўлмоқда.

Партия комитетлари коммунистлар аттестациядан шахсий адоват йўлида, ҳаддидан ошган раҳбарларнинг тўралашиб кетишига, ўзбошимчалигига қарши курашаётган кишилардан ўч олиш йўлида фойдаланилмаслигини диққат билан кузатиб турибди.

КПСС Марказий Комитетининг февраль пленумида коммунистлар фаолиятсизлик, сусткашлик, қайта қуришга бефарқ қараш билан муроса қилишни истамаётганликлари, маҳмадоналар ва сафсатабозларга тоқатлари йўқлиги таъкидлаб ўтилган эди. Коммунистларнинг ана шу фазилати аттестация чоғида равшан намоён бўлмоқда.

Юқорида айтиб ўтганимдек, аттестация ўтказиш чоғида станоклар ёнида, пахта далаларида, қурилишларда жон куйдириб меҳнат қилаётган оддий коммунистлар, бутун халқ ишончли таянч, бош ҳакам бўлаяпти. Халқимизнинг руҳи ва орзу-ўйлари, ҳақиқат тантанасига ишончи покизадир. У порахўрлардан ва пасткашлардан ҳазар қилади, унинг амри билан республикамизда тартиб ўрнатилмоқда. Ўтмишдаги хатолар, камчиликлар учун ҳам, бугунги ишнинг аҳволи учун ҳам, қайта қуришнинг тақдири учун ҳам худди ана шу халқ сўраб-суриштиришга, тергашга ҳақлидир.

Биз асосий омилни топдик, чоғи, — деди суҳбат сўнгида Т. А. Алимов, — худди ана шу коммунистлар аттестацияси орқали, партия ҳар бир аъзосининг фаоллигини, партия ташкилотларининг жанговарлигини, омманинг онглилигини ошириб, биз ўзимизни маънавий жиҳатдан поклаб олишга эришамиз. Бу эса қайта қуришнинг асосий мақсадларидан биридир.

Т. ДОҒЖИ,
ЎзТАГ мухбири.

Бузоқбоқар Муродилла Жўраев ҳалол меҳнати билан эл ичра танилган чорвадорлардан. У ишлаётган Навбаҳор районидаги Свердлов номли колхозда ёш қорамолларни жадал семиртиришда интенсив усул қўлланмоқда. Муродилла маҳсулдорликни ошириш учун мусобақада олдинги сафда бораяпти.

Э. РАҲИМОВ фотоси.

Тажриба масканларини маълум қиламиз

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ВА ҒАМХЎРЛИК ТУФАЙЛИ

Хоразм областининг энг чекка қишлоғидаги бу оромбахш маскан кишида ҳайрат туйғусини уйғотади. Чорвадорлар профилакторийсида дид билан безатилган кенг ва ёруғ дам олиш хоналари, ҳаммом, физиотерапия бўлмалари, кутубхонани кўриб, беихтиёр колхознинг кечаги куни ёдимизга тушади.

Қишда лой, ёзда чанг кўча ва йўллар, пастқам ҳамда кўримсиз уйлар, путури кетиб қолган дала шийпонлари ва молхоналар. Эндиликда ана шундай аянчли манзара кишиларнинг хотирасида қолган, холос.

Колхоздаги туб ўзгариш ва бурилиш асосан қурилишдан бошланди, десак муболаға бўлмайди. Ўн биринчи беш йилликда қишлоқда янги посёлкалар барпо этилди. Кўплаб маданий-маиший ва инсон эҳтиёжи учун зарур бинолар қурилиб халқ хизматига берилди. Янгидан яратилган боғлар яшнади. Ички ва ташқи йўлларга тош тўшалиб, асфальт ётқизилди. Қишлоққа водопровод, табиий газ келтирилди.

— «Коммуна» ҳар ишда намуна, — дейди Гурлан район партия комитетининг биринчи секретари В. Н. Баягин. — Пахтачилик жадал ривожланмоқда. Бошқа тармоқларда ҳам ижобий силжишлар бор.

Дарҳақиқат, «Коммуна» колхозида ибратли ишлар жуда кўп. Чунончи чорвадорлар 1987 йилда давлатга гўшт сотиш йиллик планини фақат жамоат фермаси ҳисобига бажардилар. Чўчқачилик фермаси ташкил этилиши бунга имкон яратди. Чўчқабоқарлар 1986 йилда 15 тонна, 1987 йилда эса 30 тоннадан ошиқ гўшт етиштириб бердилар. Илгари ана шу миқдордаги гўшт аҳолидан, кўп қисми бозордан сотиб олинарди. Натижада бир центнер гўштнинг таннархи мўлжалдагидан анча қимматга тушарди. Эндиликда бунга буткул барҳам берилди. Энг асосийси шуки, бир центнер чўчқа гўштининг таннархи мол гўштига нисбатан 40 сўм арзонга тушмоқда. Натижада колхоз ҳар йили чорвачиликдан 50 минг сўмдан ортиқ фойда олаётир. Чўчқабоқарлар бу йил камида 40 тонна гўшт етиштиришмоқчи. Колхозда наслчилик ишлари ҳам тубдан яхшиланмоқда. Подалар серсут сигирлар билан тўлдирилди. Шу боисдан совуқ кунларда ҳам ҳар сигирдан 10 килограммдан ошириб серқаймоқ сут соғиб олинди. Колхоз правлениеси ва партия комитети шу беш йилликда умумий подада сигирлар салмоғини 40 процентга етказиш юзасидан тадбирлар белгилашган.

Фермадаги яна бир янгилик ҳақида тўхталмоқчимиз. Коммуналик сигирсоғарлар районда биринчи бўлиб икки сменали иш усулига ўтдилар. Натижада меҳнат унумдорлиги кескин ошди. Эндиликда улар бутун смена давомида ғайрат-шижоат билан ишламоқдалар. Натижада сут соғиш, молларга ем бериш муддатлари қисқарди. Ютуқлар тобора кўпаймоқда. Ўтган йили ҳар сигирдан 2638 килограммдан ёки 1986 йилдагига нисбатан 200 килограммдан кўп сут олинди. Ҳар центнер сутнинг таннархи 8 сўмга арзонлашиб, сигирсоғарларнинг ойлик маоши 40—50 сўмга кўпайди. Фермага ўтиб ишлаш истагини билдирган ёшлар кўпайиб бораётгани қувончлидир. Колхоз правлениеси ва партия комитети улар ўртасида конкурс ўтказиб, ғолиб чиққанларни фермага юборишмоқда.

Чорвачилик фермасида хўжалик ҳисоби жорий этилган. Механизаторлар, молбоқар, бузоқбоқарлар, сигирсоғарларга пировард натижага қараб ҳақ тўланади. Айниқса тежамкорликка катта эътибор берилаяпти. Ҳар йили колхозда қишловга пухта тайёргарлик кўрилиб, камида 1,5—2 йилга етадиган миқдорда озуқа жамғариб қўйилади. Аммо шунга қарамасдан ҳозир фермада лоқал бир килограмм ҳам ем-хашак чиқитга чиқмаяпти. Беда пичани, силос, дағал хашак, сенаж, лавлаги ва бошқа озуқалар зарур қўшилмалар билан бойитилиб озуқа цехида қайта ишлангандан сўнг молларга берилмоқда.

Чорвадорлар ўртасидаги мусобақа ҳар ўн кунда якунланиб борилади. Бутун бир квартал мобайнида меҳнат беллашувида ғолиб чиққан сигирсоғар ёки молбоқарнинг сурати ферма «Ҳурмат тахтаси»га қўйилади. Зайнаб Иброҳимова, Омонжон Каримова, Шириной Сафарбоевалар барчага ўрнак бўлишмоқда.

Коммуналиклар юбилей йилига муддатидан икки ой олдин— ўн ойда якун ясагандилар. Колхозда давлатга пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиш топшириқлари ҳам анча ошириб бажарилди. Фақат чорвачиликдан 50 минг сўмдан зиёд фойда олинди. «Беш йилликнинг учинчи йилида бу ютуқлар янада мустаҳкамланади, ҳамма соҳаларда ўзиб кетамиз», дейишмоқда колхоз аъзолари.

Ҳ. РАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» совхозида гўшт етиштиришнинг муҳим тармоғи — чўчқачилик жадал ривожлантирилаяпти. Бу ерда беш йилликнинг учинчи йилида жониворлар сони ҳар қачонгидан кўпайтирилади. Фермада оилавий пудрат муваффақиятли жорий этилаётир.

СУРАТДА: чўчқабоқарлар оиласи — Асене ва Меҳди Анафиевлар.

В. ПОРТНОВ фотоси.

СЪЕЗД ДЕЛЕГАТИ— МУСОБАҚА ҒОЛИБИ

Ленинград районидаги Охунбобоев номли колхознинг сигирсоғари Н. Маматқулова март ойининг бошидаёқ сут соғиб олиш юзасидан уч ойлик планни бажарди.

Мусобақада карвонбошилик қилаётган Насибахон соғин сигирлардан мўл-кўл сут соғиб олаяпти. Ўтган йили у ўзига бириктирилган ҳар бош сигирдан колхоздаги ўртача кўрсаткичдан ярим тонна кўп — 3700 килограммдан сут соғиб олган эди. Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси йилида Насибахон Маматқулова бу кўрсаткични 400 килограммга етказишга аҳд қилган. Машҳур сут соғувчининг сўзи билан иши бир. Ҳатто қишлов вақтида ҳам у ойига ҳар бош сигирдан ўз мусобақадош дугоналарига қараганда 300 килограммдан кўп сут соғиб олди. Н. Маматқулова шогирдлари Эътибор Раҳмонова, Ўлмасой Умрзоқова, Маҳфузахон Акбаровага ўз тажрибасини бажонидил ўргатмоқда.

Машинада сут соғиш устаси бу муваффақиятларга сигирларни меҳр билан парвариш қилиши, сут-товар фермасида сермеҳнат жараёнлар механизациялаштирилганлиги, тўйимли ва хилма-хил озуқа етарли даражада ғамлаб қўйилганлиги туфайли эришмоқда.

Насибаҳон ўз маҳорати ва меҳнатсеварлиги туфайли кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлди. Юртдошлари уни колхозчиларнинг IV-Бутуниттифоқ съездига делегат қилиб сайладилар.

Мактуб йўлга чорлади

ШИКОЯТ НЕГА ҚАЙТА ЁЗИЛДИ?

Сариосиё районидаги Калинин номли колхоз аъзоси Раҳматулла Бобобековнинг редакцияга йўллаган мактубида хўжалик пахта ҳосилини машинада теришга эътибор берилмаётганлиги, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда камчиликларга йўл қўйилаётганлиги тўғрисида фикр юритилган эди. Орадан кўп ўтмай мактуб юзасидан район партия комитетининг биринчи секретари (собиқ) А. Намозов имзоси билан жавоб олинди. Унда фактлар қисман тасдиқланди, текшириш якунлари апрель ойида район халқ контроли комитетининг мажлисида кўриб чиқилади, дейилганди. «Биздан кетгунча, эгасига етгунча», қабилида ёзилган юзаки жавоб редакцияни ҳам, мактуб эгасини ҳам қаноатлантирмади.

Хат муаллифи Раҳматулла Бобобеков колхозда қоровул бўлиб ишлайди. Хўжаликда содир бўлаётган камчиликлар оддий меҳнаткашни ташвишлантираётганлиги кишини қувонтиради.

Афсуски, ҳозир ҳам сирқаси сув кўтармайдиган баъзи раҳбарлар редакция ёки партия, совет ташкилотларига ёзилаётган шикоятларни ҳазм қилишолмаяпти. Уларнинг назарида, бундай мурожаат қилувчиларнинг ҳаммасини бир ном билан, яъни «думалоқ хат ёзувчи, шикоятчилар», «тирноқ орасидан кир қидирувчи иғвогарлар», деб аташ мумкин. Бундай баҳо беришга шошаётганлар ўзларининг кундалик фаолиятларига танқидий нуқтаи назардан ёндашмайдилар, ҳали ҳам аллақачонлар эришган ютуқлари, обрў-эътиборлари билан иш кўрмоқчи бўлишади.

Мурод Бўтаев колхозга йигирма беш йилдан буён раҳбарлик қилмоқда. Бир пайтлар райондаги илғор хўжаликлар ҳақида гап кетгудек бўлса Калинин номли колхоз албатта қатордан қолмасди. Обрў-эътиборли, тадбиркор раислар хусусида сўз кетса, Мурод Бўтаев номи ҳам тилга олинарди. Раиснинг ташкилотчилиги, тадбиркорлиги тўғрисида кўп эшитганмиз. Лекин сўнгги пайтда хўжаликнинг боши танқиддан чиқмаяпти.

Кейинги икки йилда пахта тайёрлаш плани бажарилмади. 1985 йилда машиналарда 212 тонна пахта терилган бўлса, 1986 йили 14 та машинадан атиги учтаси ишлатилиб, бор-йўғи 70 тонна пахта терилибди. Ҳолбуки, дефолиация учун 22,6 минг сўм пул сарфланган.

Колхозда бош қотирса арзийдиган, кишини совуқ терга туширадиган ҳолатлар хийлагина йиғилиб қолибди. Битта эмас, 11 минг 918 сўмлик қийматга эга бўлган олтита юк автомашинаси изи билан йўқолиб кетган, иккита юк автомашинасининг ҳужжати еру кўкдан топилмаётган бўлса, бунга нима дейиш мумкин?

Буниси камлик қилгандек, тракторчи Ҳасан Лолаевнинг сўзини эшитинг-а:

— Уйимнинг орқасида темир-терсак ҳолатида ётган автомашинани 1969 йилдан 1984 йилгача ҳеч қандай ҳужжатсиз ҳайдадим. Тўғри, у дастлаб сут ташишга мўлжалланган эди. Уни қайта жиҳозлаб олдик. Ҳозир кабина, кузов, тўрт ғилдиракдан бўлак ҳеч вақоси қолмаган. Колхоз раҳбарларига «темир-терсакларингизни уйимнинг орқасидан олиб кетинглар», деб бир неча марта мурожаат қилдим. Бировнинг ҳам пинаги бузилмайди, кимга айтаяпсан, дейишмайди-я, шоввозлар.

Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш, ҳар биридан топширилган иш учун масъулият талаб қилиш зарурлигини оддий колхозчи англагани ҳолда наҳотки колхоз правлениесининг раиси Мурад Бўтаев, партия ташкилотининг секретари Хурсанд Ҳакимовалар англашмаса, деган ҳақли савол туғилади. Мурод Бўтаевнинг кадрлар масаласи билан қизиқмай қўйганлигидан бош бухгалтер Аҳмад Саидов пайт пойлаб фойдаланмоқда. У қайноғаси Сафар Тошановни пахтачилик бригадаси бошлиқлигига хамирдан қил суғургандек тайинлатди. Ҳолбуки у томорқадан нотўғри фойдаланганлиги учун ишдан четлатилиб, партия сафидан чиқарилган, қилмишига яраша жавобгарликка тортилган эди.

— Ишлаб турган Хўшбоқ Хўжақуловнинг ўрнига Сафар Тошановни бригадирликка тайинлашнинг қандай зарурати бор эди? — сўрадик раисдан.

— Район юристлари билан маслаҳатлашдик, улар «ишлаши мумкин» деган жавобни беришганди. Хўжақуловни мироблика ўтказиб, Тошановни бригадирликка қўявeрибмиз.

— Тошанов ўтган йили планни бажардими?

— Йўқ, ишончни оқламади.

Бу Бобобеков тилга олган далиллардан биттаси, холос. Хўжаликда ҳозир ҳам айрим кишилар мутахассислиги бўйича эмас, тўғри келган вазифада ишлаяптилар. Масалан, олий маълумотли экономист Р. Холназаров кассирлик қилаяпти, ўрта махсус маълумотли ветфельдшер Т. Мусаев пахтачилик бўйича лаборант, зоотехник У. Эшмуродов сабзавотчилик бригадаси бошлиғи, ошпаз А. Улаев граждан мудофааси бўйича инструктор, зоотехник К. Жўраев пахтачилик бригадаси бошлиғи. Айни пайтда ўрта махсус бухгалтерлик маълумотига эга бўлган Э. Оқмирзаев, А. Остонақулов, Э. Эргашев, Ж. Зулфиқоровлар слесарь, дўкончи, кутубхоначи бўлиб ишламоқдалар.

Бош бухгалтер Аҳмад Саидов хизмат мавқеидан ғайриқонуний, ошна-оғайнигарчилик мақсадида фойдаланганида ҳам колхоз раиси унинг мушугини пишт демади. Саидовнинг акаси Мухтор Абдивосиев 1964—1986 йилларда колхозда механик вазифасида ишлаган. Ҳеч қандай махсус маълумотга эга бўлмаса-да, у колхознинг ишонч қоғози билан турли ташкилотлардан пул ўтказиш йўли билан эҳтиёт қисмлар олиб келган. Колхозда автомобиль хўжалигининг ҳисоб-китобини боши берк кўчага солган Мухтор Абдивосиев Саидовнинг бевосита ёрдамида автомобилларга техник хизмат кўрсатиш область бошқармасининг 1985 йил 11 мартдаги 24-буйруғи билан 5-разрядли слесарь-бригадирлик вазифасига ишга қабул қилинди. Колхозда механик бўлиб ишлаётган Абдивосиев қандай қилиб иккинчи ташкилотга ишга ўтди, деган савол туғилади. Саидов ўзи билан бирга ишлаётган бухгалтер Солия Маматқуловага янги меҳнат дафтарчасини тўлғазтиради. Саидовнинг ўзи раиснинг имзосини қалбаки қўйиб, муҳр босади. Бундай олганда у ҳужжатни сохталаштириб, жиноий ишга қўл уради. Мухтор Абдивосиев 1985 йилнинг февраль ойидан 1986 йилнинг апрелигача область бошқармасидан 1.691 сўм 13 тийин, колхоздан эса 2.741 сўм 43 тийин маош олади.

Афсуски Мурод Бўтаев бош бухгалтер жиноий ишга қўл урганида ҳам унинг елкасини силади. Ёпиқлик қозон ёпиқлигича қолаверди.

Эҳтимол Раҳматулла Бобобековнинг редакцияга йўллаган мактуби колхоз раиси-ю бош бухгалтерга ёқмаётгандир. Ҳалигача улар йўл қўйишаётган хато ва камчиликларига иқрор бўлишдан бўйин товлаб, Бобобековдан беҳуда ранжишаяпти. Бизнингча, ҳақиқатни тан олиш керак. Аслида Бобобеков уларни бир карра ҳушёрликка чақирди. Яқинда область халқ контроли комитети томонидан унинг мактубида келтирилган далиллар мукаммал текширилди ва кўпчилиги тасдиқланди. Тафтиш якуни область халқ контроли комитети мажлисида муҳокама этилиб, правление раиси М. Бўтаевга ҳайфсан эълон қилинди, бош бухгалтер А. Саидов вазифасидан четлаштирилди. Мурод Бўтаев эса ҳали ҳам Саидовни ишда сақлаб қолиш тўғрисида беҳуда бош қотириб юрибди.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ИБРАТНИ БАҲАМ КЎРИБ

Ҳазорасп районидаги колхозлараро бўрдоқичилик корхонаси коллективи Хоразм областидаги турдош коллективлар ўртасида социалистик мусобақа ғолиби бўлди. Бу ерга областнинг барча районларидан тажриба ўргангани келишмоқда. Корхонага ташриф буюрган бирорта делегация ёш молбоқар Бозорбой Оллоберганов парваришлаётган чорва молларини кўрмасдан кетмайди.

Ёшлигиданоқ мол боқишга меҳр қўйган ва шунга ўргангаң, насл-насаби чорвадор бўлган бу йигит ўзи парваришлаётган молларни бир кеча-кундузда хўжаликдаги ўртача кўрсаткичга нисбатан икки баравар кўп семиртиришга эришмоқда. Ҳозир у ўтган йилдагига нисбатан ярим баравар кўп, яъни 45 бош новвосни бўрдоқига боқмоқда. Молбоқарнинг юмушлари кўпайиб қолди. Лекин шунга қарамай, ўзининг юксак маҳорати, ҳар бир наввосни алоҳида парваришлаши туфайли у ўз вазифаларини муваффақиятли бажармоқда. Б. Оллоберганованинг тажрибаси коллективда кенг ёйилмоқда.

УЧ СМЕНАЛИ ИШГА ЎТИЛДИ

Чортоқ нон комбинати уч сменали иш режимига ўтди. Эндиликда район магазинларига ҳар куни 8 тоннадан ортиқ нон маҳсулотлари етказиб берилмоқда. Маҳсулот турлари ҳам кўпайтирилди. Анъанавий бўлка нон ва оби нонлардан ташқари турли хил батонлар, булочкалар, қотирилган нонлар харидорларга сотилмоқда.

Комбинатда ишлаб чиқаришни тўхтатмаган ҳолда реконструкция олиб борилганлиги туфайли ана шундай натижага эришилди. Асосий цехнинг қуввати оширилди, тайёр маҳсулотлар омбори қурилди, холодильник, автоматик равишда хамир қорадиган ва зувала ясайдиган машиналар ишга туширилди. Ходимларнинг маиший шароити ҳам эътибордан четда қолмади. Комбинатда дам олиш хонаси, душхона ва кир ювиш хонаси жиҳозланди.

(ЎзТАГ).

Кооперация тўғрисида суҳбат

ЛЕНИН ҒОЯЛАРИ АСОСИДА

«СССРдаги кооперация тўғрисида» қонун лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси бошланди. Лойиҳада кооперация тўғрисидаги Ленин ғояларини мамлакатимизда социализм қурилишининг ҳозирги босқичига татбиқан ривожлантириш асосида кооперативлар фаолиятининг иқтисодий, ташкилий ва ҳуқуқий шартлари белгилаб берилган. Турли нуқтаи назарлар кенг, демократик асосда таққослангандан кейин ана шу ҳужжатнинг узил-кесил тексти қабул қилинади.

Совет Иттифоқи телеграф агентлигига лойиҳанинг баъзи ғоялари ва қоидаларини шарҳлаб беришни илтимос қилувчи хатлар келмоқда. Ана шу хатлардаги энг кўп учраган саволлар ТАСС мухбири В. САКЛАКОВнинг ВАСХНИЛ академиги В. ТИХОНОВ билан уч суҳбатига асос қилиб олинган.

«МАНА ШУ СОЦИАЛИЗМ ТУЗУМИДИР»

— КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мазкур лойиҳа кўриб чиқилган мажлисида кооперациянинг роли ва аҳамияти узоқ вақт камситиб келинганлиги, унинг фаолият соҳаси эса асоссиз равишда аграр сектор ва қишлоқ аҳолисига савдо хизмати кўрсатиш билан чеклаб қўйилганлиги таъкидланди. Владимир Александрович, сизнингча бу аҳвол нималарга олиб келди?

— Бу аҳвол нималарга олиб келганлигини аниқлашга уринишдан олдин шуни айтаманки, мамлакатимизда кооператив ҳаракат қандайдир янгилик эмас. Революциядан олдинги Россияда жуда кўп кооперативлар мавжуд эди. Мой, зиғир, бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва етиштириш билан шуғулланувчи катта-катта ширкатлар бўлганлиги маълум. Бу маҳсулотлар ташқи бозорга ҳам чиқарилар эди. Кооперативларни бошқариш, уларни капиталистик монополиялар, идора қилувчи бюрократия тазйиқидан муҳофаза қилиш тажрибаси ҳам бор эди. Афсуски, 30-йилларда ва ундан кейинги йилларда кооператив ҳаракатнинг энг кучли томонларига путур етди. Биз моддий ишлаб чиқариш, одамларга хизмат кўрсатиш соҳасида, шунингдек халқнинг маънавий ҳаётида демократик принципларни ривожлантиришдан воз кечдик. Янги қонун бизга ана шундай имкониятларни тиклаб беради.

— Владимир Ильич Лениннинг ишлаб чиқаришни реал умумлаштириш учун курашда кооператив ҳаракат меҳнаткашларнинг энг йирик, жуда кучли ва жуда самарали оммавий ҳаракати бўлиб қолиши мумкин, деган тахмини унга асос қилиб олинганлиги яққол кўриниб турибди.

— Худди шундай. Владимир Ильич ҳаётининг сўнгги йилларида Россия кооператорлари фаолиятини диққат-эътибор билан таҳлил қилганлиги тасодифий эмас. У социализм ғалаба қозонган шароитда, ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи воситаларига эгалик қилиш пролетар давлати қўлига ўтиши билан, унинг таъбири билан айтганда, «илгари биз савдогарчилик деб ҳисоблаб назар-писанд қилмаган» кооперация тўла социалистик жамият қуриш учун зарур бўлган барча нарсаларни вужудга келтиради, деган хулосага келди. Бунинг устига социализм ривожланиб бориши натижасида кооперативлар одамлар меҳнатини умумлаштиришнинг социалистик формасига айланиб боради. Бунда меҳнат фаолиятини ташкил этишда чинакам демократик асослар сақланиб қолади. Ленин айни шундай деб ўйлаган эди.

— Бу эса Владимир Ильич Лениннинг ишлаб чиқариш воситаларига социалистик ижтимоий мулчилик ҳукмрон бўлган шароитда кооперация социалистик хўжалик юритишнинг бир формаси, деган фикрни аниқ ифодалаб беришига асос бўлган...

— ...«Цивилизациялашган кооперативлар тузуми эса... — Бу социализм тузумининг ўзидир». Лол қоларли фикр! Шунга мувофиқ мамлакатда кооперация тахминан 1927—28 йилларгача муваффақиятли ривожланиб келган. Сўнгра ишлаб чиқаришни индустрлаштириш бошлангач, бу жараён ресурсларни марказлаштиришни талаб қилди, шундан кейин кооперацияга ана шунга тўсқинлик қилаётган куч сифатида қарай бошладилар. Меҳнатни ташкил этишнинг ривожланган формаси тобора чеклана бошлади, демократик асосларидан маҳрум бўлди, бунингсиз кооперация яшай олмас эди, тўла социалистик ҳисобланмас, шу сабабли «тўлақонли эмас» деб эътироф этиларди. Бунинг натижасида ҳатто колхозлар — мана шу коллектив хўжаликлар ҳам аввал бошданоқ демократик ҳуқуқларни ҳисобга олмаган ҳолда тузилди; деҳқонлар ердан ажратиб қўйилди, етиштирилган маҳсулотни тақсимлашдан ва ўз хўжалиги ишларини бошқаришдан четлаштирилди. Аслини олганда, улар кооператорлардан ёлланма ходимларга айландилар.

— Шу билан бир вақтда биз ажойиб иқтисодий кўрсаткичларга эга бўлган кўпгина хўжаликларни, айтайлик, шундай колхозларни биламиз. Бундай чеклашлар уларга таъсир қилмадими?

— Менинг назаримда, бундай хўжаликлар ҳар қандай давлат қишлоқ хўжалик кооперативларига нисбатан шунинг учун ҳам иқтисодий жиҳатдан қудратлироқ жўшқинроқ, миришкорроқ кўринадики, улар қандайдир йўл билан демократик кооператив асосларини сақлаб қолишга муваффақ бўлганлар. Бироқ улар тажрибанинг тарқоқ зарралари бўлиб, биз янги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш чоғида биринчи навбатда шу тажрибани ҳисобга олганмиз.

— Ҳозир мамлакатимизда 14 мингдан ортиқ кооператив иш олиб бормоқда. Уларнинг кўпи партия XXVII съездидан кейин, ҳукуматнинг кооперация турли формаларини қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги қароридан кейин пайдо бўлди. Бу кооперативларнинг ютуқлари ҳам ҳисобга олинганми?

— Албатта, ҳисобга олинган. Ҳозир кооперациянинг жадал ривожланаётганлиги мамлакатимизда тобора кучлироқ суръат билан бораётган демократиялаш жараёнининг натижасидир. Айни шу чуқур жараён меҳнаткашларга фаолиятнинг ўзларига мақбул бўлган турини, улар манфаатдор бўлган, бунинг учун ички қобилияти бўлган турини танлаб олишга имкон беради.

— Бироқ кооперация асосан савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш соҳасини қамраб олганлигини кўрмаслик мумкин эмас.

— Бу бир томонламалик, чамаси, вақтинча бўлса керак. Ишлаб чиқариш кооперативлари, хусусан қурилиш кооперативлари тобора кўпроқ пайдо бўлмоқда. Баъзан улар ақл бовар қилмайдиган натижа бермоқда. Новгороддаги «Волхов» кооперативини олиб кўринг. У 150 кишини бирлаштирган, бир йилда 17 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажармоқда. Ҳозирги даврда мисли кўрилмаган иш унуми — ҳар бир киши ҳисобига 113 минг сўмликдан кўпроқ иш бажарди! Бунинг устига бошқарув аппарати атиги 15 кишидан иборат. Объектларни эса улар қулфигача ўрнатиб топширмоқдалар.

— Бу қадар юксак унумдорликнинг сабаби нимада?

— Уларга ҳеч нарса тўсқинлик қилмайди: давлат корхоналарига хос бўлган ҳеч қандай регламентлар йўқ. Ҳар бир киши қанча керак бўлса, худди шунча меҳнат қилади. Уларга давлат расценкалари асосида ҳақ тўланмоқда, аммо ҳар бир киши уч кишининг ишини қилаётганлиги учун иш ҳақи ҳам кўп бўлмоқда. Бундай мисоллар биз нақадар катта имкониятга эга эканлигимизни, агар биз ҳақиқатан ҳам кенг кўламда ҳаракат қила бошласак, кооператив ҳаракатини ҳеч нарса билан бўғиб қўймасак, ана шу имкониятларни амалга ошириш мумкинлигини яққол кўрсатиб турибди.

— Кооперациянинг ривожланиши ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина муаммоларни келтириб чиқарганлигини тан олмаслик мумкин эмас, янги ишнинг салбий жиҳатлари ҳам бор. КПСС Марказий Комитетининг февраль пленумида шу ҳақда гапирилди. Бундай салбий жиҳатларни қай тариқа бартараф этиш мумкин?

— Янги тузилаётган кооперативлар ишончсизликни ва ҳатто қарама-қарши ҳаракатларни сезиб турибди, чунки уларнинг фойдали эканлигини ҳали ҳамма ҳам тушуниб етгани йўқ. Бироқ иккинчи томондан кооперативларнинг ўзлари ҳам бир қанча ҳолларда бузилишларга йўл қўймоқда, бу эса меҳнаткашларнинг ҳақли норозилигига сабаб бўлмоқда: масалан, давлат тармоқларида харид қилинган товарлар билан чайқовчилик қилинмоқда. Бунинг устига нархларнинг қимматлигини, нархнавонинг аҳволига қараб ишланаётганини айтиб ўтиш лозим. Буларнинг ҳаммаси кооператив ҳаракатнинг ривожланишига тўсқинлик қилади, ишончсизликни, менсимасликни, баъзан эса қарама-қарши муносабатларни вужудга келтиради, албатта.

— Муҳокама қилинаётган «СССРдаги кооперация тўғрисида»ги қонун лойиҳаси айни ана шундай бузилишлар ва хатоларни бартараф этиши керак. Шундай эмасми, Владимир Александрович?

— Қонун ҳозирги кўринишида, менинг назаримда, кооперативлар ҳаётини аниқ, регламентлаб беради. Айни бир вақтда кооператорлар фаолияти эркинлигини гарантиялайдиган куч сифатида давлатнинг кооперативларга муносабатини белгилаб беради. Ниҳоят бу ҳужжат Совет ҳокимияти органлари кооперативлар билан ўзаро муносабатда амал қилишлари лозим бўлган нормаларни кўрсатиб беради. Биз ҳаммамиз давлат доирасида яшаймиз. Кооперативлар ҳам бундан истисно эмас. Гап фақат давлат уларнинг фаолиятини қандай форма ва методлар билан тартибга солиб туришида қолмоқда. Менинг назаримда бу ҳам қонун лойиҳасида акс этган бўлиб, кооперативларга таъсир ўтказишнинг бирдан бир мақбул усуллари иқтисодий воситалардир.

ПОЛИГРАФИЯ САНОАТИ ЖАДАЛ РИВОЖЛАНТИРИЛСИН

Совет жамиятини демократиялаштириш, кенг кўламдаги ошкоралик мамлакат ахборот-нашриёт комплекси олдига янги масъулиятли вазифалар қўймоқда. Бу вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши кўп жиҳатдан полиграфия машинасозлигининг техникавий даражасига ва маҳсулотининг сифатига боғлиқдир.

«Правда» нашриётида Ватанимиз корхоналари, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ва бир қанча капиталистик давлатлар фирмаларида тайёрланаётган полиграфия ускуналарининг янги саноат намуналари кўргазмаси очилди. 9 март куни Е. К. Лигачев, Н. Н. Слюньков, Ю. Д. Маслюков, Н. В. Тализин, О. Д. Бакланов ўртоқлар ана шу кўргазма экспозицияси билан танишдилар.

Кўргазмани кўздан кечириш чоғида полиграфия машинасозлигини жадал ривожлантириш ҳам техникавий, ҳам сиёсий вазифа эканлиги таъкидланди. Кейинги йилларда газета ва журналларга обуна анча кўпайди. Китобларга бўлган талаб тўла қондирилаётгани йўқ. Айни вақтда мамлакатдаги полиграфия базаси суст ривожланмоқда: замонавий техника етишмаётганлиги ниҳоятда сезилиб турибди, босмахоналарнинг ана шундай техника айрим турларига эҳтиёжининг фақат ярмигина қондирилмоқда.

Электрон системаларидан, айниқса ҳарф теришда шундай системалардан кенг фойдаланиш замонавий полиграфия тараққиётининг бош йўналиши эканлиги таъкидланди.

Министрликлар раҳбарлари, мутахассислар билан полиграфия машинасозлигининг имкониятларини муҳокама қилиш ана шу кичик тармоқ ишида бир қанча жиддий камчиликлар борлигини кўрсатди. Замонавий техника ишлаб чиқариш секин ўсмоқда. Янги ишлаб чиқариш қувватларини бунёд этиш ва мавжудларини техникавий жиҳатдан қайта қуроллантириш соҳасидаги топшириқлар кечикиб бажарилмоқда. Саноатнинг турдош тармоқлари корхоналари ва ташкилотлари полиграфия машинасозлигининг зарур техникавий даражадаги ва сифатдаги комплектловчи буюмлар ишлаб чиқиш ва етказиб бериш тўғрисидаги талабларини кўпинча қониқарсиз бажармоқда. Полиграфия машинасозлигининг заводлари ўзларига хос бўлмаган маҳсулот ишлаб чиқариш билан банд бўлиб қолишган.

Мазкур корхоналарда ҳозирча социал масалаларни ҳал этишга етарли эътибор берилмаяпти, айниқса уй-жой кам қурилаяпти. Маҳаллий партия ва Совет органлари, жумладан Ленинград ва Ярославль областидаги ана шундай органлар полиграфия корхоналарини техникавий ва социал ривожлантиришда дуруст ёрдам беришмаяпти.

Кўргазма кўриб чиқилгандан кейин ўтказилган кенгашда мамлакат полиграфия саноатининг жадал ривожланишини таъминлайдиган конкрет тадбирлар белгиланди. Электрон системалардан кенг фойдаланилиб янги туркумдаги ускуналар ишлаб чиқаришга ўтиш энг муҳим йўналиш бўлиб қолиши керак. Халқ хўжалигининг кўпгина тармоқларидаги корхоналар ана шундай вазифани бажаришга фаол киришмоқдалар.

Кўргазмани бориб кўриш ва масалаларни муҳокама қилишда СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари И. С. Белоусов ва И. С. Силаев, КПСС Марказий Комитети ишлар бошқарувчиси Н. Е. Кручина КПСС Марказий Комитети бўлимларининг мудирлари О. С. Беляков, А. И. Вольский, бир қанча министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

(ТАСС).

Ташвишли сигнал

ҚАРОВСИЗ БУЛОҚЛАР

Ҳар куни минерал сув билан тўлган кучли автоцистерналар Қамаши район марказидан Қаршигача 90 километр масофани босиб ўтади. Улар ҳали фойдаланишга қабул қилиб олинмаган, лекин минерал сув тайёрлаб чиқараётган алкоголсиз ичимликлар заводига шифобахш сув келтиради. Бунда цистерналар қудуқ яқинида жойлашган область физиотерапия касалхонасини четлаб ўтадилар. Бу даволаш муассасасининг беморлари эса ҳамон дорихона экстрактлари солиб тўлғазилган ванналар билан қаноатланиб қолмоқдалар...

Касалхона бош врачи Н. Газиевнинг қалин папкаси бўлиб, ундаги қоғозларнинг мазмунини у ёддан билади. Папкада ёнгинасидан топилган иссиқ минерал булоқ сувидан даволаш мақсадларида фойдаланиш проблемаси тўғрисида ҳар хил идоралар билан ўн йилдан бери олиб борилаётган ёзишмалар сақланади.

Ҳужжатларнинг бирида 1981 йили қўшни Қизилқишлоқ территориясида учта қудуқ пармаланганлиги ва унинг суви шифобахш эканлиги айтилади. 1-қудуқ айниқса қимматли бўлиб, сувининг таркиби Кавказдаги Есентуки курортининг сувиникига ўхшаб кетади. Хуллас, дарҳол қувур ётқизиш зарурати асослаб берилди. Бу эса шу ерда катта даволаш маркази очишга имкон берган бўлур эди. 1982 йилнинг 26 майида Н. А. Семашко номли курортология ва физиотерапия илмий тадқиқот институтининг директори профессор Н. М. Мажидов ана шу хатга имзо чеккан.

Бошқа бир ҳужжатда касалхонадан 16 километр наридаги Фрунзе номли совхоз майдонида олтингугурт булоғи топилганлиги ва сувининг таркиби машҳур Мацеста булоғиникига ўхшаб кетиши хабар қилинади. Бу ўринда ҳам қувур ётқизиш талаб этилади.

Лекин на республика Соғлиқни сақлаш министрлиги, на маҳаллий органлар қайғуриш у ёқда турсин, «пастдан ташаббус кўрсатишга» уринишларни сира ҳам пайқамай келаяптилар. Улар қувур ётқизиб, 90 ўринли корпус, ванна блоки, ёрдамчи объектлар қуриш учун кўп йиллардан бери «маблағ тополмай келаяптилар».

Шундай қилиб, маҳаллий медиклар оқизган кўз ёшига юқори идоралар «қўл ювиб туриш» билан овора бўлганларида савдо ходимлари ташаббусни қўлга олдилар. Чунки булоқлар ҳанузгача эгасиз бўлиб, қарийб ҳамма сув бекорга оқиб ётмоқда, шифобахш булоқ қуриб бормоқда.

Куюнчак кишилар ҳам йўқ эмас экан — бу кишилар сув бекорга оқиб ётмаслиги учун қудуқлардан бирининг оғзини амал-тақал қилиб ёпиб қўйдилар.

Ҳолбуки, ана шу йиллар мобайнида олис курортларга сафар қилиш, йўлланмаларни қўлга киритиш учун сарфланган пул ва вақтини тежаб, озмунча киши соғлиғини тузатиб олармиди? Кишининг иқлим ўзгаришига кўникишининг ўзига бир ҳафта кетиши мутахассисларга маълум. Ҳолбуки, шу ерда, қоқ область марказида машҳур курортлардан қолишмайдиган шифохона очилиши мумкин эди ва энг олис райондан ҳам унга 2—3 соатда етиб келса бўларди.

Шифобахш булоқлар қачонгача қаровсиз ётади.

В. ШУМАЙЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. 28-ҳунар-техника билим юрти Гагарин районида намунали ўқув даргоҳларидан ҳисобланади. Унинг методика кабинетлари, техника устахоналари зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Бу ерда ўқувчиларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишга катта эътибор берилаяпти: қишки ва ёзги спорт заллари, турли тўгараклар ва секциялар ишлаб турибди.

Ўқув даргоҳида ҳар йили 300 мутахассис: автомашиналар, тракторлар, электрон ҳисоблаш машиналарини ремонт қилувчи слесарлар, операторлар тайёрланади.

СУРАТДА: ўқув даргоҳида машғулот пайти.

И. ХУЖАЕВ фотоси. (ЎзТАГ).

ЭКОНОМИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ШЎРТАН ГАЗИ ТОЛИМАРЖОНДА

Туркманистон билан Ўзбекистон чегарасида қурила бошлаган газ қувури янги электр станция — Толимаржон ГРЭСига ёқилғи беради. 28 километрли трасса Ўзбекистонда энг катта газ конларидан бири — Шўртан конидан бошланади.

Қурилиш муддатидан бир квартал илгари бошланди. Бу ерга катта диаметрли пўлат қувурлар ортилган 16 та вагонни муддатидан илгари юборган челябинсклик қувур прокатчилар бунинг учун шунча вақтни тежадилар.

Замонавий техника ва технология «Муборекгазпромстрой» трестининг қурувчиларига муҳим объектни ишга тушириш муддатини ҳам камайтиришларига имкон беради. Трассанинг анча қисми қумтепалар орқали ўтсада, барибир шундай қилинади. Коллектив газ қувурини шу йилнинг учинчи кварталидаёқ ишга туширишга қарор қилди. Толимаржонда газ кутилмоқда. У энергоблокларга а г и н а эмас, қурувчиларнинг маиший эҳтиёжларига ҳам зарурдир. Улар ГРЭС билан бир маҳалда Нуристон посёлкасини бунёд этмоқдалар.

ЧИҚИТДАН ТЎҚИМА

Турли «идоралар» умумий фойдани кўзлаб умумий тил топишди. Тўқимачилик корхоналарининг ипак чиқитлари Намангандаги нотўқима материаллар ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлатила бошлади.

Илгари ташлаб юбориладиган ипак қолдиқлари эндиликда бошқа тола билан аралаштириб асосий маҳсулот — тикувчилик саноати учун мўлжалланган ўров материаллар ва ярим фабрикатлар ишлаб чиқаришда фойдаланилмоқда.

Б. Рубинов, А. Азизов, А. Абдуллаевлардан иборат новаторлар группаси ипак чиқитларини қайта ишлаш технологиясини йўлга қўйди. Ҳисоб-китобларга кўра, янгиликни жорий этишдан олинадиган иқтисодий самара йилига 80 минг сўмдан ошади. Эндиликда бу группа яна учта рационализаторлик таклифини жорий этишга киришди. Эндиликда бирлашма ишчилари, инженерлари, техникларининг ижодий активликлари анча ўсди. Таққослаш учун айтсак, бултур корхонанинг ҳамма рационализато р л а р и йиллик умумий самараси сал кам юз минг сўмлик 21 та таклифни жорий этганди. Бу натижадан йилнинг биринчи ярмидаёқ ўзиб кетилади.

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ТУФАЙЛИ

Андижон ип газлама комбинати йигирув фабрикасининг ҳузурида халқ истеъмол моллари тайёрлаш учун ташкил этилган янги ишлаб чиқариш участкаси хўжалик ҳисоби туфайли бунёд этилди. Бу ерда пахта титадиган цех ишлай бошлади.

Калаванн қайта ишлаш жараёнида ҳамиша чиқит чиқиб туради ва булғанган пахта ҳозиргача қадар ташлаб келинар эди. Эндиликда инженер-техник ходимларнинг ташаббуси билан ип йигирувчилар пахта титадиган машинани ўзлари монтаж қилдилар ва созладилар. Бу машина чиқитдан ҳар куни 250 килограмм оппоқ пахта тайёрлаб беради. Бундай пахта тўқувчилик ва мебель саноати корхоналаригагина эмас, аҳолига ҳам манзур бўлмоқда.

Янги участкада атиги икки ишчи ишлаётган бўлсада, иқтисодчининг ҳисоб-китобларига кўра, у тўқимачиларга бир йилда 80 минг сўм фойда келтиради. Фабрика коллективи йил охиригача пахта титадиган яна 3 та машина ўрнатишга қарор қилди. Бу машиналар комбинатнинггина эмас, шу билан бирга областнинг кичик шаҳарлари ва қишлоқларидаги филиаллари чиқитларини ҳам қайта ишлашга имкон беради.

(ЎзТАГ).

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

СУХАРТО—ЯНА ПРЕЗИДЕНТ

ЖАКАРТА. (ТАСС). Халқ маслаҳат конгрессининг бу ерда ўтаётган сессиясида Сухарто навбатдаги беш йиллик муддат билан яна Индонезия президенти этиб сайланди. У ана шу лавозимга кўрсатилган бирдан-бир номзод эди.

Истеъфодаги генерал Сухарто 20 йилдан бери давлат бошлиғи бўлиб келмоқда. У ҳукмрон Голкар партияси васийлик кенгашининг раисидир.

Президент Сухарто 1921 йилда марказий Явадаги Седаю Годеанда туғилган. У мамлакат мустақиллиги учун курашнинг фаол қатнашчиси бўлган.

Кейинги йилларда Индонезия экономика ва сиёсий соҳасида катта-катта муваффақиятларга эришди. Унинг қўшилмаслик ҳаракатидаги позициялари мустаҳкамланди. Индонезия Жануби-Шарқий Осиёда ядросиз зона яратиш учун, тинчлик ва хавфсизлик учун, янада адолатли халқаро иқтисодий муносабатлар учун курашмоқда.

ЙЎЛДОШ ПАРВОЗДА

ПЕКИН. (ТАСС). Хитойнинг Сичуань космодромидан (Сичуань вилояти) навбатдаги алоқа йўлдоши учирилди. Уни «Чанчжэн-3» ракетаси орбитага чиқарди.

Хитойлик мутахассислар яратган янги йўлдош ўзининг имкониятлари жиҳатидан ХХР илгари учирган радио ва телевизион ахборот юборишга мўлжалланган алоқа йўлдошидан устун туради.

Синьхуа агентлигининг хабарига кўра, йўлдош ичидаги ҳамма приборлар нормал ишлаб турибди. Шхньси вилоятининг маъмурий маркази Сианида жойлашган учишни бошқариш маркази приборларнинг ишини назорат этиб турибди.

Янги йўлдошнинг учирилишини ХКП Марказий Комитети Сиёсий бюроси доимий комитетининг аъзоси, ХХР Давлат Кенгаши бош министри вазифасини ижро этувчи Ли Пэн, йўлдошни ишлаб чиқишда қатнашган министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, шунингдек хитой армияси ҳамда мамлакат вилоятларининг раҳбарлари кузатиб турдилар.

ЯРАШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

КОБУЛ. (ТАСС). Миллий яраш сиёсати эълон этилган пайтдан бери Ғор вилоятида қуролланган 15 та гуруҳ курашни тўхтатиб, халқ ҳокимияти томонига ўтди. Уларнинг ҳаммаси ўз вилоятларининг қишлоқ ва уездларида хавфсизликни таъминлаш истагини билдирдилар, деб хабар қилади Бахтар агентлиги. Ғорга 350 қочоқ қайтиб келди ва уларнинг ҳаммасига хўжаликни йўлга қўйиш учун ёрдам берилди. Шу давр ичида жойларда 38 та яраш комиссияси тузилди. Собиқ оппозициядаги қуролланган гуруҳларнинг бир қанча қўрбошилари унинг составига кирди.

Жаузжон вилоятида яраш сиёсатини қабул қилишдан бош тортган 24 кишидан иборат қуролланган гуруҳ аҳолининг талабига мувофиқ қуролсизлантирилди.

ИСЛОМОБОД. (ТАСС). Оппозициядаги етти афғон гуруҳи уюшмасининг раҳбариятида узоқ вақтдан бери сир тутиб келинаётган зиддиятлар ҳамда ҳокимият учун кураш ошкор бўлиб қолди. Бу уюшмада ўз амалий таклифларини айтиш тақозо қилиниши биланоқ у ҳамманинг кўз ўнгида пароканда бўла бошлади. «Афғонистон миллий нажоат фронти» гуруҳининг раҳбари Сабғатулла шу оддий уюшма составидан чиққанлиги тўғрисидаги хабарни Покистоннинг «Фронтиер пост» газетаси ана шундай шарҳлади. Вужудга келган вазиятда уюшманинг узил-кесил барбод бўлиши турган гапга ўхшайди, деб ёзади газета.

ПАНЖОБДАГИ ҚОТИЛЛИКЛАР

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистон ҳукумати стратегик жиҳатдан муҳим бўлган Шимоли-Ғарбий Панжоб штатидаги вазиятни сиёсий бартараф этиш юзасидан амалий тадбирлар қабул қилаётганига қарамай, у ерда тинч аҳолини ўлдириш давом этмоқда. ЮНИ ахборот агентлигининг хабар қилишича, Покистон ва Ғарб мамлакатларининг қўллаб-қувватлашига таяниб иш кўраётган Сикх террорчилари ўтган кунлар ичида 13 кишини ўлдирганлар.

«Стейтсмен» газетасининг гувоҳлик беришича, сикхларнинг диний маркази — Амритсар шаҳрида ғоят кескин вазият сақланиб турибди. Террорчилар сикхларнинг энг муқаддас даргоҳи бўлган олтин ибодатхонани назорат қилиб турибдилар. Экстремистларнинг қурбони бўлишдан чўчиган одамлар у ерга киришга қўрқадилар.

Полиция ва хавфсизлик кучлари террор ва зўравонлик йўли билан Ҳиндистонни парчалаб ташлашга ва Панжоб территориясида сикхларнинг «Холистон давлати»ни ташкил этишга уринаётган сепаратчиларга қарши кенг кўламда операциялар ўтказишни давом эттирмоқдалар. Айни вақтда Ҳиндистон ҳукумати Сикх жамоаларининг холис доираларига нисбатан маълум даражада ён босди. «Индиан экспресс» газетасининг хабар беришича, яқин вақт ичида Панжоб муаммосини сиёсий жиҳатдан ҳал этиш, бу жафокаш штатда тинчлик ва осойишталикни тиклаш мақсадида музокаралар бошланиши кутилмоқда.

ШРИ-ЛАНКА АҲЛИ ДАРҒАЗАБ

КОЛОМБО. (ТАСС). Шри-Ланканинг тараққийпарвар жамоатчилигини Жафна шаҳрида Шри-Ланка Коммунистик партияси (ШЛКП) Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, ШЛКП маҳаллий округ комитети секретари С. Вижаянантханнинг ўлдирилиши ларзага солди. ШЛКП Марказий Комитети раиси Питер Кейнеман мамлакат таниқли сиёсий арбобининг ҳалокати муносабати билан эълон қилинган таъзияда марҳум арбоб оролдаги аҳволни бартараф этиш юзасидан Ҳиндистон — Шри-Ланка шартномасини амалга оширишнинг содиқ тарафдори бўлганлигини, ягона ва яхлит Шри-Ланка доирасида барча халқлар учун тенг ҳуқуқлар таъминланиши учун курашганлигини таъкидлади. Вижаянантхан террорчилик методларининг душмани эди, «Тамил илама» «Озодлик йўлбарслари» (ТОТИ) ташкилотига мансуб бўлган Тамил сепаратчилари ўз мақсадларига эришиш учун худди ана шу террорчилик методларидан фойдаланмоқдалар.

Компартия мамлакатдаги этник можарони бартараф этиш ишида принципиал ва реалистик йўл тутаётган Шри-Ланкадаги бир нечта партиядан биридир, бундай йўл эса кўпчилик сепаратчи экстремист гуруҳларнинг норозилигига сабаб бўлмоқда. Ҳозирча ҳеч қайси ташкилот ана шу жиноят учун жавобгарликни ўз зиммасига олгани йўқ. Аммо сиёсий кузатувчиларнинг фикрича, ТОТИга мансуб газандалар ана шу террорчилик хатти-ҳаракатига дахлдордирлар.

МАКТАБ ЯРАТГАН АЛЛОМА

Академик В. И. Вернадский таваллудининг 125 йиллигига

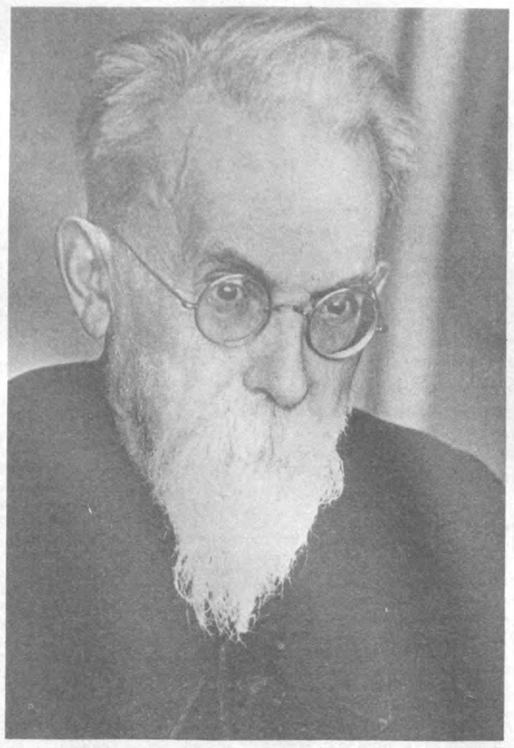

Буюк олим, мутафаккир ва инсонпарвар Владимир Иванович Вернадский жаҳон фанида ҳақли равишда фахрли ўринлардан бирини эгаллайди. XX аср табиатшунослиги ва замонавий илмий дунёқарашни ривожлантиришдаги бир бутун давр унинг номи билан боғлиқ.

Табиатшунослик тарихида билим доирасининг кенглиги, ақл-заковатининг қудратлилиги, инсон тафаккурининг турли соҳаларида қизғин ижод қилиш борасида В. И. Вернадскийга тенг келадиган фан арбоби кам учрайди. У табиатни тадқиқ этувчи олим сифатида замонавий геохимия, космохимия, гидрохимия, радиохимия, радиогеология асосчиларидан бири бўлди. Ғоялари минералогия ва кристаллографияни бойитди. У тамомила янги фан — биогеохимияни яратиб, тирик материянинг сайёра тарихидаги, химиявий элементларнинг кўчиши ва йиғилиши, Ернинг газли, суюқ ва қаттиқ қобиғи шаклланишидаги ролини асослаб берди.

В. И. Вернадский буюк олим В. В. Докучаевнинг шогирди сифатида генетик тупроқшуносликнинг ривожланишига катта ҳисса қўшди. У айни пайтда биосфера (Ердаги ҳаёт соҳаси) ва носфера (инсон ақл-заковатининг табиий жараёнларга таъсир кўрсатиш доираси) тўғрисидаги таълимотни яратди.

Вернадский ҳаётни космик жараён ҳисоблаб, Менделеевнинг химиявий элементлар даврий жадвалини янгича ўқишга, бу қонунни атомларнинг биологик кўчиш қонуниятлари билан боғлашга уринди. Агрохимиклар, биохимиклар, физиологларнинг организмларнинг химиявий таркиби, элементларнинг улардаги ҳаракати, микроэлементлар химияси бўйича олиб борган амалий ишларини Вернадский ғояларисиз талқин этиш мумкин эмас.

Владимир Иванович Санкт-Петербургда Россиянинг XIX аср иккинчи ярмидаги кўпгина таниқли ва илғор кишилари, хусусан Украина зиёлилари билан ижтимоий боғланган эркин фикрли Вернадскийлар оиласида таваллуд топди. Унинг отаси Иван Васильевич кўзга кўринган жамоат арбоби, сиёсий иқтисод профессори эди. У 80-йилларда «Экономический журнал»ни нашр эттирди. Санкт-Петербургда унинг бошқа шаҳарлардан келганлар учун ўз босмахонаси ва китоб дўкони бор эди. Бу дўкон ёш Владимир Ивановичнинг маълумотли бўлиб етишишида катта роль ўйнади. У ҳар қандай китоб ва журнални ўқиш имкониятига эга эди.

Бўлажак олим ўсмирлик йилларида отаси билан бирга чет элларда бир неча бор бўлиб, Италия, Австрия, Швейцария, Германиянинг кўпгина шаҳарларини зиёрат этди. Оиладаги вазият, отасининг таниқли кишилар билан кўпдан-кўп учрашувлар ўтказиб туриши, гимназияда ўқиш, Россия бўйлаб сафарлар, чет элга қилинган саёҳатлар талабчан ва қизиқувчан ўсмирга таъсир кўрсатмай қолмади, албатта.

Владимир Иванович 1881 йилда Петербург университетининг табиёт-тарих факультетига ўқишга кирди. Ўша йилларда йирик бу билим даргоҳи Д. И. Менделеев, В. В. Докучаев, А. М. Бутлеров, А. А. Иностранцев ва бошқалар билан машҳур эди. Вернадский биринчи курсдан бошлаб таниқли профессорлар ўқиган лекцияларни иштиёқ билан тинглади, айни пайтда студентлар ҳаёти, турли тўгараклар, биродарлик, ватандошлик уюшмалари, адабий жамият ишида фаол иштирок этди. У народникларнинг тўгаракларида А. И. Ульянов билан бирга қатнашди.

В. И. Вернадский Д. И. Менделеев, А. Н. Бекетов, В. В. Докучаев лекцияларини зўр қизиқиш билан тинглади. У учинчи курсдан бошлаб кристаллография ва минералогияга ихтисослаша бориб, устози, сўнгра дўсти, рус тупроқшунослигининг асосчиси В. В. Докучаев раҳбарлигида ишлай бошлади. Владимир Иванович унинг ўқиган лекцияларини ёзиб олиб, нашр эттирди. У билан Петербург чеккаларига, кейинчалик эса узоқ жойларга саёҳат қилди. В. В. Докучаевнинг табиатга муҳаббати, тупроқ жараёнлари тўғрисидаги ажойиб ҳикоялари В. В. Вернадскийда минералларнинг генезисига, минералогиянинг химиявий томонларига қизиқишни оширди. Бу кейинчалик фанда тамомила янги, генетик йўналишни яратишига сабаб бўлди. У университетни битирганидан сўнг В. В. Докучаев билан илмий алоқани узмади, чет тилларни яхши билганидан халқаро конгресслар ва кўргазмалар пайтида унга яқиндан ёрдам берди.

1885 йилда В. И. Вернадский университетни аъло баҳолар билан тугатиб, профессор унвонини олиш учун қолдирилди. У минералогия музейининг сақловчиси лавозимида ишлади. Ўша йили «Изоморф аралашмаларнинг физик хоссалари тўғрисида» деган мавзуда кандидатлик иншосини ёзди.

У минералогия музейининг директори бўлиб ишлаган йилларида ўз уйида химия лабораториясини ташкил этди. Ажойиб спектрал асбоб ва компраторга буюртма бериб, геохимик тадқиқотлар учун база сифатида ўзи очган илк спектрал лаборатория ишини юқори баҳолади. Ноёб элементлар спектроскопияси бўйича дастлабки тадқиқотлар бошланди. Владимир Иванович Россияда радиоактив жинсларни ўрганиш вазифасини илгари сурди. У бу ҳақда мунтазам ёзди. Ниҳоят, 1911 йилда радиоактив жинслар — уран, торий, радийни излаш бўйича илк экспедициялар уюштирди. Бундай ишларда унинг ўзи ҳам қатнашди ва Фарғона, Туямўйинни зиёрат қилди.

Владимир Иванович табиий ашё билан қизиқди ва Россиянинг табиий ишлаб чиқарувчи кучларини ўрганиш бўйича комиссия ташкил этди. Мамлакат минерал ашёга кескин эҳтиёж сезаётган, ҳатто гил ҳам чет элдан келтирилаётган биринчи жаҳон уруши йилларида шундай қилди. Владимир Иванович Фанлар академияси мамлакат халқ хўжалиги билан узвий боғланиши керак, деб ҳисоблар, барча фойдали қазилмаларнинг Россияда топилишига ишонарди. Бу ишларнинг Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейинги моҳияти айниқса катта. Бевосита В. И. Ленин кўрсатмаси билан комиссия ўз фаолиятини янада кенг қулоч ёйдирди. В. И. Вернадский бошчилигида бу ишга кўпгина олимлар жалб этилди. Сопол буюмлар, оптик, радий, физикавий-химиявий, таҳлил, платина, тупроқшунослик, география, биохимия лабораториялари, қатор илмий тадқиқот институтлари вужудга келдики, эндиликда уларнинг кўпчилиги йирик илмий марказларга айланди.

В. И. Вернадский бошчилигида биосфера тузилиши биринчи марта геохимиявий асосда Ернинг бошқа қобиқлари билан узвий алоқада ўрганила бошланди. У Фанлар академиясининг Ленинграддаги биогеохимия лабораториясини (1929 йил) ташкил этди. Ўзи эса лабораториянинг материаллар тўплаш бўйича экспедицияларида қатнашди.

Ҳозирги даврда биогеохимиявий ғоялар геологлар ва биологлар эътиборини кенг жалб этмоқда. Организмларнинг химиявий таркибини уларнинг экологияси билан боғлиқ ҳолда ўрганиш бўйича тадқиқотлар қулоч ёймоқда. Шу боисдан микроэлементларга айниқса қишлоқ хўжалигида, шу жумладан пахтачиликда катта эътибор берилаётир. Агрогеохимия деб аталган янги фан яратилаяпти.

В. И. Вернадский ажойиб инсон, садоқатли ватанпарвар эди. Улуғ Ватан уруши бошланиши билан инглиз олимларига радио орқали мурожаат этиб, уларни бирдамликка чақирди. У уруш йилларида жанггоҳлардан узоқда яшашга мажбур бўлганидан қаттиқ изтироб чекди. Фашистлар Германиясининг тўла-тўкис тор-мор бўлишига чуқур ишонди. У ўзига берилган Давлат мукофотини Ватанни қуроллантиришга ҳадя этди.

В. И. Вернадский урушдан олдинги даврдаёқ СССР Фанлар академияси президиуми ҳузуридаги уран комиссияси раҳбарларидан бири қилиб сайланган эди. Улуғ Ватан урушининг оғир йилларида эса (1942) таниқли физиклар (А. Ф. Иоффе, В. Г. Хлопин, П. Л. Капица) билан бирга Москвага, Давлат Мудофаа Комитетига уран бўйича ишларни ташкил этиш ва бошлашга чақирилди. Аммо уруш тугашига оз фурсат қолганда (1945 йил январь) у ҳаётдан кўз юмди.

Владимир Иванович Вернадский фаннинг турли соҳаларига қизиқиши, илмий тадқиқотларининг чуқурлиги, назарий билимларининг кенглиги билан ажралиб турарди. Унинг илмий ишлари фақат геохимия ва биогеохимиянигина эмас, балки тупроқшунослик ва агрохимияни ривожлантиришда, айниқса микроэлементларни ўрганиш ва жорий этиш билан боғлиқ масалаларни амалга оширишда катта роль ўйнамоқда.

В. И. Вернадский ғоялари ва фикрлари асосида микроэлементларнинг пахтачиликдаги аҳамияти кенг ўрганилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг тупроқшунослик ва агрохимия институтида профессор Е. К. Круглова раҳбарлигида республиканинг барча областларида тупроқ қатламидаги айрим микроэлементларнинг сақланиш даражаси тадқиқ қилинди. Ана шу илмий ишлар асосида Ўзбекистон ССР областларида тупроқда микроэлементларнинг сақланиш карта-тасвирлари тузилиб, ўғитлардан фойдаланиш бўйича тавсияномалар ишлаб чиқилди.

Ҳозирги даврда республикамиздаги химия заводларида таркибида мис ва руҳ каби микроэлементлар мавжуд бўлган аммофос ҳамда мочевина ишлаб чиқарилаяптики, уларни тупроғида бундай моддалар етарли бўлмаган районларда фойдаланиш тавсия этилади.

Совет тупроқшунослари ва агрохимиклари В. И. Вернадскийнинг химия, тупроқ биохимиясини ўрганиш ишига қўшган катта ҳиссасини ҳар доим чуқур миннатдорчилик билан эслаб, унинг таълимотидан амалий қўлланма сифатида фойдаланиб келмоқдалар.

Т. ЗОКИРОВ,
қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор.

А. ОТАБЕКОВ,
қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати.

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИНИНГ БИР КУНИ

ДИЛ СУҲБАТИ

Собир Раҳимов номли совхоз (Октябрь райони) хотин-қизлари Тошкент ва Жиззах шаҳарларидан келган дугоналари билан учрашдилар. «Дил суҳбати» деб номланган бу кечада сўзга чиққан пахтакору, чорвадорлар, педагогу механизаторлар ҳозирги қишлоқ аёлининг турмуш шароити, оилада тутган ўрни ҳақида фикр юритиб, дил сўзларини ошкора баён этдилар. Шунингдек, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреатлари, шоиралар Г. Жўраева, О. Ҳожиева, артистлар У. Юнусова, О. Эштўхтарова иштирокидаги санъат ва бадиий ижод юзасидан баҳслар мезбонларда катта таассурот қолдирди.

ҚАРДОШЛАР ДИЁРИГА

Жиззах қўғирчоқ театри рус группаси айни кунларда Қозоғистон ССРнинг Чимкент областида меҳмон бўлиб турибди. Ҳамюртларимиз қардошлар диёрининг Еттисой, Пахтакор, Киров районлари ёш томошабинларига «Олтин ўрдакча», «Биз уй қурамиз» спектаклларини намойиш этиб, уларнинг олқишига сазовор бўлдилар.

ХАЙРЛИ ТАШВИШ

Жиззахдаги марказий кутубхонада турли маданий тадбирлар, учрашувлар ўтказилмоқда. Чунончи, бир неча йилдан бери шаҳардаги олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, мактаблар, касаба союз ташкилотларига қарашли кутубхоналар билан ҳамкорлик яхши самара бераяпти. Уларга ҳам амалий, ҳам методик ёрдамлар кўрсатилаётир.

Яқинда бу ерда ўтказилган зиё масканлари тарғиботчиларининг область семинарида колхоз ва совхоз кутубхоналари қандай бўлиши, бу касб эгаларининг фазилатлари ҳақида суҳбатлашиб олинди.

МАРОҚЛИ ЎТДИ

Юнус Ражабий номидаги область музикали драма ва комедия театри коллективи бир неча кун давомида Сирдарё области меҳнаткашларининг меҳмони бўлди. Санъаткорларнинг ҳар бир чиқиши талабчан томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинди. Боёвут, Ильич, Оқолтин, Меҳнатобод районлари колхоз ва совхозларида намойиш этилган «Шодлик ва бахт тароналари» музикали программасини дала меҳнаткашлари мароқ билан томоша қилдилар.

ШИНАМ ВА ҚУЛАЙ

Жиззахдаги 1-қурилиш материаллари комбинати ишчи-хизматчилари аҳолининг ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда меҳнат қилишаётир. Яқинда улар янги усулни ўзлаштирдилар: боғ ҳовлилар учун шинам ва ихчам уйлар қурила бошланди. Улар қисмларга ажратиб сотилади. Харидорлар хоҳишига кўра, уйлар қўшимча ҳақ тўлаш эвазига бевосита боғ ҳовлиларнинг ўзида тикланади.

Ф. КАМОЛОВ.

ҚАЙТА ҚУРИШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

КИМ АЙБДОР?

«Эълон қилинган умумий мажбурий ўрта таълим билан кўпчилик ўқувчиларнинг ҳақиқий тайёргарлик даражаси ўртасидаги фарқ яққол кўриниб турибди». КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачевнинг «Ўрта ва олий мактабни қайта қуриш қандай бораётганлиги ва уни амалга ошириш соҳасида партиянинг вазифалари тўғрисида»ги докладида айтилган бу гаплар Ильич районининг 4-мактабида яқинда кўрган-кечирганларимни яна бир бор эслатди.

Ўшанда юқори синф ўқувчилари билан суҳбатлашар эканман, битирувчи кўп жиҳатдан мактабнинг бутун қиёфасини ўзида ифодалайди, чунки ўқитувчи меҳнатининг «пировард натижаси» унда мужассамланган бўлади, деган аниқ фикрга келган эдим.

Албатта, бу ҳар қандай мактабнинг ўқитувчилари учун оддий ҳақиқат. Лекин уни тушуниш бошқаю бутун ўн йил давомида турмушга тадбиқ қила бориш бошқа.

Мактаб директори, СССР ва Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси Ш. И. Исоқов ўтган йили 57 битирувчидан 20 киши олий ўқув юртларига, шундан 9 нафари педагогика институтларининг рус тили факультетига, 17 йигит ва қиз техникумларга ўқишга кирганини ифтихор билан гапириб берди.

Республикада рус тилини ўрганишнинг ҳали кўпгина муаммолари ҳал этилмаганини, региондаги ерли халқнинг атиги учдан бир қисмигина рус тилини пухта билишини инобатга олганда, бу қишлоқ мактабининг кўрсаткичлари катта ютуқдай туюлади. Шунинг учун ҳам менда мактабда рус тили ва адабиёти ўқитилиши тажрибаси билан яқиндан танишиш нияти туғилди. 10-«Б» синфида (ўзбек группаси) аввал шу мактабни, кейин Таганрог педагогика институтини тамомлаган Назокат Маматова дарс ўтаётган эди. У тўрт йилдан бери ўқитувчилик қилади.

Шуни алоҳида таъкидлаш keракки, Назокатнинг ўз фанига берилиб дарс ўтиши дарҳол диққатимни жалб қилди. Ўқувчиларнинг деярли ярми муаллима гапини қизиқиб эшитар, дарс жараёнида фаол қатнашарди. Лекин булар асосан қизлар бўлиб, ўғил болалар эса деярли бефарқ ўтиришарди. Ҳатто машғулот охиридаги ҳазил топишмоқлар ҳам уларни қизиқтирмади, буларга қизлар ғала-ғовур билан жавоб топишарди.

Ўқитувчи ниҳоят Шоназар Эшбоевни ўрнидан турғизиб, дарсликдан бир жумлани ўқиб беришни илтимос қилди. Овози дўриллаб қолган бу ўсмир жумлани ҳижжалаб, тутилиб-тутилиб ўқидию лекин таҳлил қила олмади. Шунга қарамай йўқламада унинг фамилияси тўғрисига «тўрт» қўйилди. Бир пулга қиммат жавоб яхши баҳоланди. «Сохта аълочилар ва яхшичилар мана қаердан пайдо бўлар экан, — деб ўйладим шунда. — Ахир, бу йигитлар бир йилдан кейин армия сафида хизмат қилишлари керак-ку! Шундай экан, ҳарбий қисм ва бўлинмалар командирларидан маҳаллий миллат болаларининг суст тайёргарлиги ҳақида тез-тез келиб турадиган шикоятларига ажабланмаса ҳам бўлади.

Февраль ойининг бошларида инженерлар полкининг командири подполковник В. Машчицкий «Красная звезда» газетаси орқали Ўзбекистон ССР маориф министри О. С. Аббосовага мурожаат қилди. «Ҳурматли Ойдин Солиҳовна, — деб ёзган эди у. — Сизга, Ўзбекистон халқ маорифи министрига, республика ҳукуматининг аъзосига халқ депутатлари шаҳар Советининг депутати сифатида Ўзбекистон ССРда ёшлар ўртасида олиб борилаётган ишлар хусусида, уларни армия хизматига тайёрлаш масаласининг мавжуд аҳволига биргаликда куч-ғайрат сарфлаб, таъсир кўрсатиш умиди билан мурожаат қилаяпман.

Ўз тажрибамдан биламанки, бу иш ҳали етарлича самара билан, сифатли олиб борилмаяпти. Масалан, Тошкент, Андижон, Қашқадарё, Хоразм, Наманган, Бухоро областларидаги ўрта мактабларнинг бир қатор битирувчилари миллатлараро мулоқот тили — рус тилини яхши билмайдилар. Ёш аскарлар билан қилинган суҳбатлардан маълум бўлишича, бунинг сабаби тил ўрганишдаги қийинчилик эмас, балки ўқитувчилар иши етарли даражада яхши назорат қилинмаслигидадир.

Айни вақтда бу йигитларнинг ҳаммасига негадир рус тили ва жисмоний тарбия фанидан аъло ҳамда яхши баҳо қўйилган. Кўпчилигининг жисмоний бўшанглиги ҳақида гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Ҳурматли Ойдин Солиҳовна, мени тўғри тушунасиз деб ўйлайман ва яқин келажакда бўлинмамизга шонли Ўзбекистоннинг пухта тайёргарлик кўрган анчагина ёшлари келиб қўшиладилар, деб умид қиламан».

Ҳа, рус тилини билмайдиган йигитларга буйруқлар маъносини англаб олиш, уларни бажариш, ҳарбий хизматни адо этиш осон эмас.

Баҳодир Ниёзовнинг рус тили ва бошланғич ҳарбий таълим фанлари бўйича баҳоси қониқарли. «Яхши ўқишга нима халақит беради?» — деган саволга: «Ҳаракат қиламану лекин тушунмайман», — деб жавоб қайтарди.

Ўнинчи синфдаги етти ўсмирдан биронтаси ҳам тўгаракларга, факультатив машғулотларга қатнашмайди. Улар рус тилини ўрганишга умуман қизиқмайдилар, деган тасаввур ҳосил бўлади. Аммо энг асосийси — улар бунга зарурат сезмаётгандек туюлади. Ҳолбуки, яқин орада бу йигитлар Ватан ҳимоясига отланишлари керак.

Ўқувчилар билан суҳбатдан маълум бўлдики, уларнинг СССР Қуролли Кучлари сафида хизмат қилишга тайёргарлиги, хусусан ўқитувчиларнинг талабчанлиги кўнгилдагидек эмас. Мактабни битирувчилар рус тилини яхши билмайдилар. Шундай экан, улар ҳарбий ҳунарни қандай эгалламоқдалар?

Бошланғич ҳарбий таълим ўқитувчиси, запасдаги капитан Н. П. Столяров буни қуйидагича изоҳлайди:

— Қарийб 14 йилдан бери шу мактабда ишлайман. Дастлабки вақтларда дарс бериш жуда қийин бўлди, кейин мослашиб кетдим. Баъзан икки-уч марта команда беришга, бир саволни бир неча марта такрорлашга тўғри келади. Ўқув материалининг ўзлаштирилишига фақат шу йўл билан эришилади.

Ҳарбий таълим муаллими бу вақт ичида анчагина ишларни амалга оширди: машғулотларни ўтказиш учун дурустгина моддий база яратилди. Кабинетда стендлар, кўргазмали қуроллар, плакатлар пайдо бўлди. Болаларда машғулотларга қизиқиш уйғонди. Лекин рус тилини яхши билмаганликлари учун самараси оз бўлаётир.

Бу камчиликларнинг ҳаммаси учун мактаб ўқитувчиларини айбламоқчи эмасмиз. Вужудга келган вазиятдан уларнинг ўзлари ҳам ташвишда: болаларни дарсга қизиқтириш йўлларини изламоқдалар.

Лекин кўпгина муаллимлар саросимага тушиб, мазкур муаммони ҳал этишнинг тўғри йўлини топа олмаётганликлари сезилиб турибди. Ўқитувчилар, ўқувчилар, совхоз раҳбарлари билан қилинган суҳбат «Ёлғиз отнинг чанги чиқмас, чанги чиқса ҳам донғи чиқмас» деганларидек, муаллимгина бу ишни жойидан қўзғатишга қодир эмаслигини кўрсатади. Бунинг чораси битта: у ҳам бўлса, фан ўқитувчилари ва ота-оналар, совхоз раҳбарлари куч-ғайратларини мужассамлаштиришдан иборат.

Шуни ҳам айтиш керакки, совхоз ва мактаб раҳбарияти ҳар қандай муаммони биргаликда ҳал этиш мумкин, деган фикрда муштаракдирлар. Масала моҳиятини тушунилса ва ихлос билан ишланса бас. Бунинг учун коллективда маънавий ва иқтисодий омиллар мавжуд. Уларни ишга солинса кифоя. Масалан коллектив шартномага: «Агар мактабдан ота-она номига шикоят тушса, бригада аъзолари бола тарбиясига бефарқ қараганн учун уларни мукофотдан маҳрум қиладилар» деган банд киритилса, ишга фақат фойда келтириши мумкин.

Қадимги файласуфлар ҳар бир ҳаракатнинг бошланишида муайян бир маъно бор, деган эдилар. Демак, мактаб — ота-оналар — совхоз иттифоқининг партия ташкилоти раҳбарлигидаги фаол ҳаракатига, мактабни битирувчилар билими, сифатини ошириш, ўқувчиларни СССР Қуроли Кучлари сафида Ватан ҳимоясига тайёрлашни тубдан яхшилаш учун энг таъсирчан ва кечиктириб бўлмайдиган чоралар кўрилишига умид боғласа бўлади.

В. ЗОТКИН.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ҚОР... МАЙМУНЛАР

Қор одам мавжудми ёки йўқми! Бу савол ҳали жумбоқлигича қолаяпти. Лекин табиатда қор маймунининг борлиги ҳақиқат. Улар Япониянинг Хоккайдо оролида истиқомат қилишади. Оғирлиги 11—18 килограмм келадиган бу мавжудотларнинг танаси қалин жун билан қопланган. Бунинг боиси шундаки, оролдаги ҳарорат минус уч даражадан минус ўн бир даражагача ўзгариб туради.

Аммо бу ерда суви иссиқ булоқлар кўп. Маймунлар уларда чўмилишни ниҳоятда севишади. Улар сузишга уста, ҳатто шўнғишни ҳам билишади.

Хоккайдо оролида ўрмонлар ҳам кўп. Шу боисдан маймунларга емиш топиш осон. Улар ёш кўчатлар илдизи, шох-шаббалар, ўсимликлар томири билан озиқланадилар. Жониворлар сони камайиш ўрнига йилдан йилга кўпайиб бормоқда. Ҳозирги кунда оролда яшайдиган қор маймунлар 30.000 тага етди.

СПОРТ ЁШ ТАНЛАМАЙДИ

АҚШлик 64 яшар Барбара Браун, мана олти йилдирки сувда сузишда катта ёшдаги спортчилар ўртасида ўтказилаётган мусобақаларда совринли ўринларни эгаллайди. У бу тур бўйича шуғулланишни 56 ёшидан бошлаганди.

Спорт ахбороти

ФУТБОЛ

Спортнинг энг оммавий ва қизиқарли тури — футбол бўйича мамлакат 51-чемпионатининг дастлабки тур учрашувлари ниҳоясига етди. Уни Москванинг «Динамо» ва Ленинграднинг «Зенит» командалари якунладилар. Ватанимиз пойтахтида бўлиб ўтган бу матчда майдон эгалари — динамочиларнинг омади келди. Улар биринчи бўлимдаёқ рақиблари дарвозасига жавобсиз учта тўп йўллаб, ҳисобда олдинга чиқиб олдилар. Аммо учрашувнинг сўнгги қисмида меҳмонлар ташаббусни қўлга олиб, иккита жавоб тўпини киритишга муваффақ бўлишди. Натижада матч 3:2 ҳисобида «Динамо» фойдасига тугади. Тўплардан иккитасини майдон эгаларининг моҳир ҳужумчиси Александр Бородюк киритди. Бу қобилиятли тўпурар аста-секин ўз ўйинини «топаётгани»дан далолат беради.

Мутахассисларнинг фикрича, СССР чемпионатининг бошланиши ёмон эмас. Донецкнинг «Шахтёр», Москванинг «Спартак», «Торпедо» ва «Локомотив» коллективлари футбол мавсумига пухта тайёргарлик кўришгани маълум бўлди. Улар ўз рақиблари устидан ғалаба қозониб, ҳисобларига дастлабки иккитадан очкони ёздилар.

ШАЙБАЛИ ХОККЕЙ

Мамлакат чемпионатининг дастлабки босқичини муваффақиятли якунлаб, олтин медаллар учун курашиш ҳуқуқини қўлга киритган командалар ҳал қилувчи учрашувларни бошладилар. Улар кучли ўнликни ҳосил қилиб, ўзаро куч синашишаяпти.

Икки турдан сўнг қўш ғалабага эришган Москванинг «Крилья Советов» командаси якка пешқадам бўлиб олди. Карвонбошилар дастлаб Ленинграднинг СКА, куни кеча эса ўз ҳамшаҳарлари — динамочиларни мағлубиятга учратишди.

Риганинг «Динамо» командаси ҳам ҳал қилувчи босқич беллашувларини яхши бошлади. Болтиқбўйи хоккейчилари ҳисобида ҳам тўрт очко бор. Аммо мамлакатнинг кўп бор чемпиони — ЦСКА тўғрисида бундай дейиш қийин. Негаки, армиячилар ҳозирча атиги бир очкога эга бўлдилар, холос. Бу галдаги учрашувлар янада қизғин, муросасиз кураш остида ўтишидан дарак бераяпти.

Задарё районидаги Жомашуй посёлкасида жойлашган «Наргиз» болалар боғчаси Наманган областидаги намунали тарбия масканларидан бири ҳисобланади. Бу ерда меҳнаткашларнинг 160 ўғил-қизи яйраб ўсаяпти. Улар учун зарур шароит муҳайё. Айниқса ўрта группа тарбиячиси Наталья Лим кичкинтойларнинг бардам ва соғлом бўлишларига алоҳида эътибор бераётир.

СУРАТДА: Н. Лим жисмоний тарбия бўйича машғулот ўтказаяпти.

А. БУРҲОНОВ фотоси.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р — 13745.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 1049

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12